

ЯНГИ ПАСПОРТГА ҚАЧОН ЎТИЛАДИ?

Мамлакатимиз Президентининг ўтган йилнинг 23 июнь кунги 4117-сонли Фармонида кўра, 2010 йилдан кечиктирмай эгаларининг шахсий биометрик параметрлари ва белгиланган маълумотлари ҳақида электрон ахборот жамланган ҳамда юқори химоя даражасига эга фуқаро паспортларининг жорий этилишини таъминлаш кўзда тутилган.

3
бет

XXI АСР ЁШЛАРИ

Виртуал оламга саёхат XXI аср ёшларининг сеvimли машғулотларидан бирига айланмоқда. Улар иш ёки ўқишдан кейин Интернет орқали таълим даргоҳларида олаётган билимларини бойитишмоқда. Ўзларини киктирган ахборотни кидириб топишмоқда.

5
бет

Mustaqillik huquq demakdir

Ўзбекистон

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan www.huquq-gazeta.uz

2010-yil 7-yanvar, №01 (678)

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОН ПРОКУРАТУРАСИНИНГ КОНСТИТУЦИАВИЙ МАҚОМИ

Ўзбекистон Республикасида амалга ошириладиган суд-ҳуқуқ тизимини эркинлаштириш ва демократлаштириш жараёнида прокуратура органлари фаолиятини ҳамда уларнинг ҳуқуқий мақоми-ни таъминлаштиришга алоҳида эътибор берилмоқда. "Негаки, прокуратура қонунни, унинг талабларини қатъий ҳимоя қилувчи идора ҳисобланади. У ҳуқуқий ислохотларни ўтказишда, ҳуқуқий давлат, демократик жамият қуришида ҳал қилувчи ўрин тутadi".

Мустақиллик йилларида "... прокуратура органлари фаолиятини

белгилаб берувчи ҳуқуқий асослар таъминлаштирилиб, уларнинг ҳуқуқий мақомига оид қонунчиликка бир қатор ўзгаришлар киритилди, бунда прокуратуранинг ҳуқуқни ҳимоялашга доир ваколатлари кучайтирилишига устувор аҳамият берилди. Эндиликда прокуратура инсон ва фуқаро ҳуқуқлари, давлат ва жамият манфаатлари ҳимоячиси сифатида янги ҳуқуқий мақомда фаолият юритмоқда².

Ўзбекистон Республикасида прокуратура органларини ташкил этиш, бу органларнинг фаолият

юритиш тартиби ҳамда уларнинг ваколатлари Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Прокуратура тўғрисида"ги Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларида белгиланган.

Ушбу ҳужжатларга мувофиқ, Ўзбекистонда қонунийликни таъминлаш, бузилган ҳуқуқларни тиклаш чораларини кўриш, қонун бузилишларини бартараф этиш вазифалари, биринчи навбатда, прокуратура зиммасидадир. Агар фуқароларнинг ҳуқуқ ҳамда эркинликлари, ҳалқ ҳокимиятчилиги, ҳуқуқий тартибни таъминлаш ваколатлари давлат ҳокимияти-

Ифтихор

нинг олий органларига, суд, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ва бошқа органларга берилган бўлса, Конституцияга риоя этилишини, қонун устуворлиги-

ни, қонунийликнинг бирлиги ва мустақамланишини таъминлаш вазифаси асосан прокуратурага юклатилган.

(Давоми 2-бетда)

2010 йил — Баркамол авлод йили

БАРКАМОЛ АВЛОД ОИЛАДА УЛҒАЯДИ

Хар бир маданиятли миллат ўз келажагини ёшлар тим-солида кўради. Келажақ ворисларининг баркамол авлод бўлиб вояга етиши уларга кўрсатилган эътибор ва ғамхўрлик кўлами билан бевоқифа бўлади. Шу маънода, мамлакатимизда мустақиллик йилларида ёш авлоднинг таълим-тарбияси, соғлом авлодни тарбиялаш, уларнинг ҳар жиҳатдан етук ва интеллектуал мутахассислар бўлиб етишишлари борасида амалга ошириладиган тadbирлар ўз самараларини бериши шубҳасиз.

Айниқса, таълим муассасаларини қуриш, мавжудларини жорий ва капитал таъмирлаш борасида катта кўламда бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Махсус давлат дастури асосида мамлакат миқёсида минглаб зиё масканлари замонавий қиёфага эга бўлди. Мактаб коллежларнинг моддий базаси яхшиланди. Янги ўқув қуроллари, ўқув лабораториялари ва зарур мебеллар билан таъминланди. Ўқитувчи-мураббийларга ҳақ тўлаш тизими янгиланди, уларнинг меҳнатига яраша манфаатдорлиги ошди. Айни пайтда, уларнинг зиммаларига катта масъулият юкланди. Келажақ ворисларини пухта билим соҳиб ва бирон замонавий касб-хўнар эгаси қилиб етиштириш вазифаси қўйилди.

Халқимизда "Қуш уясида кўрганни қилади", деган нақл бор. Аждодларимизнинг минглаб йиллик ҳаёт тажрибалари самараси сифатида яшаб келаётган ушбу ибора баркамол авлод, аввало оилада улғайишига ишоради. Муҳтарам Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганнинг 17 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузасида таъкидлаганларидек, "Соғлом ва мустақам оила, биринчи навбатда, янги қуриладиган ёш оилалар масаласини давлатимиз ва жамиятимиз, маҳаллаларимизнинг доимий эътиборида турадиган устувор вазифа деб билишимиз даркор."

Оила муносабатларининг республика қонунларида акс эттирилиши оилани юсак ахлоқ нормалари асосида мустақамлашнинг ёрқин намунаси. Айниқса, Оила кодексига "Никоҳланувчи шахсларни тиббий кўрикдан ўтказиш"ни тартибга солувчи 17-модданинг янги таҳрири киритилгани айни мўдда бўлди. Унда "Никоҳланувчи шахслар давлат соғлиқни сақлаш тизими муассасаларида бепул асосда тиббий кўрикдан ўтадилар. Тиббий кўрикдан ўтиш ҳажми ва тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади" деб кўрсатилган. Мазкур модда талабларини бажариш, яъни соғлом оилани шакллантириш, ирсиятга боғлиқ ва туғма касалликларга чалинган болалар туғилишининг олдини олиш учун шарт-шароит яратиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 25 августдаги 365-сонли қарори асосида "Никоҳланувчи шахсларни тиббий кўрикдан ўтказиш тўғрисида"ги Низом тасдиқланди.

(Давоми 4-бетда)

Келаётган ҳар бир йилга ўзига хос маълум бир ном бериш, халқимиз фаровонлигини таъминлаш мақсадида махсус Давлат дастури тузиб, йил давомида уни изчиллик билан амалга ошириш мамлакатимизда яхши анъана тусини олди. Оилалар ва болалар саломатлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш, оилани мустақамлаш, хотин-қиз-

публикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида" Қонун қабул қилинган эди. Истиқлол йилларида ҳаётимизга жорий этилган қонун ҳужжатларининг аксарияти, шунингдек, Президентимизнинг Фармон ва қарорлари ҳам ёшларнинг жамиятдаги ўрни ва маънавияти мустақамлашнинг бутун бир ҳуқуқий тизимини, қонунчи-

хайрли тadbирларни янада ривожлантиришдек эзгу мақсадлар ўз ифодасини топган.

Қалblари қувончу гурур, ифтихор туйғулари билан тўлган минг-минглаб ёшларни ўз бағрига олган, ойналарида қўшининг майин нурлари жилвалаган кўркам ва маҳобатли мактаб биноларини кўрган-да, биз ўқиган йилларнинг армон-

ФАРЗАНДЛАР КАМОЛИ — ЮРТ ИСТИҚБОЛИ

ларнинг мамлакат ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий ҳаётидаги ролини ошириш, қарияларни қадрлаш, кам таъминланганларни ижтимоий ҳимояга олиш, қишлоқ-ни тараққий этириш мақсадида амалга оширилган кенг кўламда чора-тadbирларнинг самарасини бугун барча соҳаларда аниқ ва равшан кўриш мумкин.

Давлатимиз раҳбари Исрол Каримов шу йил 5 декабрь куни муаззам "Ўзбекистон" халқаро анжуманлар саройида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганнинг 17 йиллигига бағишланган тантанали маросимда 2010 йилни мамлакатимизда "Баркамол авлод йили" деб эълон қилди. Чунки, ёшлар миллат ва юрт истиқболини белгилувчи улкан кучдир. Уларнинг билим ва салоҳиятини ошириш, иқтидор ва қобилиятини фойдаланган йўналтириш мамлакат ҳаётини ҳар томонлама юксалтиришнинг асосий омиллари саналади. Шу туфайли ҳам мамлакатимиз мустақилликка эришгач, ёш авлод тарбиясига устувор вазифалардан бири сифатида қараб келинмоқда.

Ёшлар билан боғлиқ масалалар мустақилликнинг илк кунларида-ноқ долзарб вазифа сифатида ҳукуматимиз эътиборида бўлган. Чунки, 1991 йил 20 ноябрда МДХда биринчи бўлиб "Ўзбекистон Рес-

лик асосларини яратиб берди. Айнан ёшларга тегишли қондалар Асосий Қонунимизнинг 41, 45 ва 64-моддаларида мустақамланган бўлиб, ушбу қондалар навқирон авлоднинг ижтимоий-сиёсий ва маданий-маърифий ҳуқуқларига дахлдордир.

Президентимизнинг 1993 йил 4 мартда қабул қилинган Фармонида мувофиқ таъсис этилган мустақил Ватанимизнинг илк ордени ҳам "Соғлом авлод учун" деб номланиши бежиз эмас. Чунки соғлом ва баркамол авлодни тарбиялашдек эзгу ниятни амалга ошириш имконияти мустақиллик шарофати билан пайдо бўлди. Истиқлол йилларида юртимизда илмий асосланган давлат сиёсатининг ҳар жиҳатдан пухта ўйланган уйғун ва изчил тизими яратилди. Зеро, муҳтарам Юртбошимиз таъбири билан айтганда... "Барча эзгу ниятларимизнинг марказида фарзандларимизни ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом қилиб ўстириш, уларнинг бахту саодати, фаровон келажагини кўриш, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмайдиган авлодни тарбиялаш орузи туради..."

Президентимизнинг маърузасида билдирилган бу каби фикрлар замирида фарзандларимизнинг маънан соғлом, жисмонан бақувват ва ҳар томонлама баркамол бўлиб вояга етишлари учун барча шароитларни яратиш ва бундай

лари кўз ўнгимизга келгандай бўлади.

...Пастқам, нурсиз, бўёқлар чаппаб ташланган, деворининг бир қисми қулаб тушган, ичкарига киришингиз билан димоғингизга "гуп" этиб зах ҳиди уриладиган, пол тахталарининг у ер, бу ери чирканганидан чуқурлар ҳосил бўлган хоналар, наинки биз ўқувчиларни, балки устоз-муаллимларни ҳам ўнғайсизлантирар, хижолатга солар, руҳиятимизга таъсир кўрсатар эди. Уша манзаралар, ҳолатларга бутуннинг ўқувчиси ишониб-ишонмади.

Истиқлол шарофати билан, айниқса, миллатимизнинг нурли келажагига ҳизмат қилувчи "Таълим тўғрисида"ги қонун, Қадрлар тайёрлаш миллий дастури ва 2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуумий дастурига кўра, ўқув даргоҳларининг мавжуд бинолари қайта реконструкция қилиниб, "ёшартирилди", аниқлари барпо этилди ва яна барпо этилмоқда. Ўқориди қайд этилган қонун ва дастурларнинг ҳаётимизга чуқур татбиқ этилаётгани ёшларимизга таълим-тарбия бериш, касб-хўнар ўргатиш, уларни иш билан таъминлаш, соғлигини асраб-авайлаш, маънавиятини юксалтириш, қобилиятини ва иқтидорини ривожлантиришда муҳим омил бўлмоқда.

(Давоми 4-бетда)

(Давоми. Бошланиши 1-бетда)

Прокурорлик фаолияти халқ ҳокими-
ятчилиги ифодасининг муҳим томонлари-
дан бири бўлиб, халқнинг тўла ҳокими-
ятчилигини ташкил этиш ва амалга оши-
ришга қўмаклашади. Прокуратура органла-
ри давлат учун қатъа ҳақияматга эга бўлган
иқтисомий муносабатлар муҳофазаси билан
шугулланади. Бу фаолият фуқаролик жа-
мияти ва алоҳида шахс ҳуқуқларини амалга
ошириш, давлатда ўрнатилган ҳуқуқ-
тартибни нисбатан таъовуслардан ҳимояла-
ниш, нисон ва фуқаролар ҳукм қада эри-

га кўра, прокуратура қонун чиқарувчи ҳокимиятга мансуб бўла олмайди. Шунинг кўра айрим ҳуқуқшунослар уш ижро этувчи ҳокимият таркибига киритишга интиладилар... Аммо бунда улар прокуратура ўз функциялари мазмунига кўра бирон-бир давлат ҳокимияти тармоғига мувофиқ келмаслигини эътибордан қочирадилар³.

Юридик фанлари доктори, сенатор М.А. Ражабова ҳам прокуратура органларининг ижро этувчи ёки суд ҳокимияти тизимига киритилишига қўшилмайди. Олиманинг ёзишича: "Прокуратура қонунийликни таъ-

жюридаги мушоҳадаларни юридик фанлар доктори, профессор А.Х. Саидов ҳам қўллаб-қувватлайди. Прокуратура органида давлат ҳокимияти ваколатлари тақсимланишининг конституциявий тизимида — мустақил тизимни, аниқроғи ҳокимиятнинг ташкил этади. Бу эса прокуратура органида давлат ҳокимиятининг бошқа тармоқлари ёки бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлардан мутлақо мустақиллигини ва улар билан ҳеч қандай алоқаси йўқлигини аниқтайди.

Прокуратура органларининг давлат

ҳокимияти институтига хос барча зарур хусусият ҳамда элементларга эга, деган ҳулосага келиш мумкин.

Шундан келиб чиқиб, Ўзбекистон давлат ҳокимияти тизимида аслида алоҳида давлат ҳокимияти кўринишида юзага келган ва фаолият кўрсатаётган прокуратура органларининг мавжуд ҳуқуқий мақомига (де-фактонинг) тегишли баҳо бериш мақсадга мувофиқдир.

Ўзбекистонда бугунги кунда юзага келган ҳуқуқий, ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий муносабатларда прокуратура органлари

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОН ПРОКУРАТУРАСИНИНГ КОНСТИТУЦИЯВИЙ МАҚОМИ

кинликларини, шунингдек, жамият ва давлатнинг қонуни билан муҳофаза қилинадиган манфаатларини таъминлаш механизмини яратишда намоён бўлади. Мазкур объектларга нисбатан қилинадиган таъжовуз прокурорлик назорати мавжуд бўлиши ва амал қилишини таъқозо этади.

Ўзбекистон Республикасининг "Прокуратура тўғрисида"ги янги тахрирдаги Қонунида прокурор назоратининг асосий функциялари тартибга солинган бўлиб, улар прокуратура назоратига давлат фаолиятидаги ўзини хос ҳокимият хусусиятини бахш этади.

Ҳозирда бир қатор Ўзбекистонлик на-
зариячи олимлар ва амалиёт ҳодимлари
орасида прокуратура ҳокимиятлар бўлини-
ши ва ўзаро ҳамкорлиқни амалга оши-
риш тизимида муҳим ва муваффақиятли
ишлатган давлат органи эканлиги, уни
бирон-бир давлат ҳокимияти тизимига
қиймайдиган, ўз олдига қўйилган вазифа-
лари бажариш учун етарли ҳокимият ва-
қолатлари берилган давлат фаолияти тар-
моғи эканлиги ҳақдаги қўлбал илмий му-
шоҳаларда маъжуб.

Масалан, Бош прокуратуранинг масъулод ходими И.К.Жасимов томонидан Ўзбекистон прокуратураси тарихан юзага келган давлат ҳокимиятининг фундаментал тармоқлари — қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятининг биронтасига ҳам қирмайдиган, функционал жиҳатдан мустақил бўлган давлат-ҳуқуқий институти эканлиги ҳақидаги мулоҳаза илгарисирилган. Айни пайтда бундай мулоҳаза Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси тизимида фаолият кўрсатаётган ақарият ҳуқуқшунос олимларнинг фикрига ҳам мос келади.

Бундай ҳуқуқлар прокуратура тизимида хизмат қилаётган амалиётчилар томонида бу органини ҳуқуқий мақомига унинг идоравий ҳимоячилари сифатида берилаётган баҳо бўлиб қолмай, балки мамлакатимизнинг таниқли ҳуқуқшунос олимларининг ҳам мазкур масалалар бўлган муносабатлари билан тўлиқ ўйғунлашади.

Жумладан, профессор З.М.Исломов прокуратуранинг давлат механизмидаги ўрни муаммоларини тадқиқ этиб, юқорида илгари сурилаётган ёндашувга ҳамоҳанг фикрларни билдиради: "Маълум сабаблар-

минлаш бўйича ҳокимият тармоқлари билан самарали ҳамкорлик ўрнатishi имкониятига эга... Чунки, кўрсатиб ўтилган икки тизимдан фарқи равишда прокурор қонунларининг аниқ ва бир хилда қўлланишини назорат қилувчи давлат ҳокимияти органи ҳисобланади». Бундан ташқари, унинг фикрига кўра, Ўзбекистон Республикаси прокуратураси ҳокимиятининг барча тармоқлари билан қўндоқ устуворлигини ва фақат қонунга риоя қилинишини таъминлаш нуктаи назаридан ўзроқ ҳамкорлик асосида ишлайди, қўнунчилик ва ҳуқуқ-тартибот юзасидан улар фаолиятини мувофиқлаштиради. Шу билан бир қаторда, у ҳокимият органларининг ўзаро муносабатига таъсир кўрсатиб, қелишувчанлик асосида ишлашга шароит яратди.

Фикримизча, Конституцияда эътироф этилган давлат ҳокимияти тизимларидан биронтасига ҳуқуқий таъсир кўрсатувчи давлат органининг ўзи аввало, ҳокимият ваколатларига эга бўлиши керак, яъни бу органларнинг "тийиб туриш ва мувозанатлаш" муносабатларида ҳуқуқий тенглик (паритет) принципида ривож этилиши лозим.

Прокуратура органлари фаолиятининг таъкид этилиши ва амалга оширилиши борасида Ўзбекистонда юзага келган асл вазият шундайки, унга биноан бу орган уч ҳокимият тармоғининг ҳар бирига ҳуқуқий таъсир кўрсатиш имкониятига эга.

Прокуратуранинг давлат ҳокимияти органига қўйиладиган ҳуқуқий таъсир ўтказиш имкониятига эга эканлиги ва бу ваколатдан амалиётда фойдалангандагина онд фикри юридик фанлари доктори, профессор Б.Х.Пулатов ҳам таъкидлаб, қонунларнинг аниқ ва бир ҳилда бажарилиши устидан назоратини амалга ошириш бўйича ўз ваколатларини бажариб, прокурорлар барча давлат ҳокимияти (курсин - муаллифлигини) ва бошқарув органининг... уларга юклатилган мажбуриятларини бажарганлигини қўлини қўзатиб туришлари лозимлиги ҳақида мулоҳаза юритилди¹. Унинг фикрига қўра прокуратурага давлат ҳокимиятидаги уш тармоқнинг ҳеч бирига қирмайдиган мустакил давлат органи сифатида қараш зарур. Бу эса прокуратура органини самарали ишлатишнинг асосий шартидир².

Прокуратура органларининг давлат ҳокимияти тизимида тутган ўрнига оид

ҳокимияти тизимида тутган ўрнига алоҳида урғу берилишида миллий давлатчилигимиз тизимида шаклланган қуйидаги ҳолатларга алоҳида эътибор қаратиш лозим деб ўйлаймиз.

Мдълумки, Ўзбекистон Республикаси Президенти Давлат раҳбари сифатида Конституцияда ҳуқуқий жиҳатдан мустақамдан қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятларининг Ўзаро мувофиқлаштирилган ҳолда фаолият кўрсатиши ҳамда бир ҳокимиятнинг иккинчи ҳокимиятига нисбатан устуликка эришишига йўл қийилмаслигининг қабили сифатида намоён бўлди. Бу эса, ўз навбатида, ҳокимиятлар бўлиниши тизимида қарама-қаршиликларнинг олдини олиб, уларнинг фаолиятидаги мутаносибликни юзага келтирди.

Прокуратура эса давлат ҳокимиятининг алоҳида органи сифатида, ҳокимиятнинг барча тармоқлари ўртасида оқилона муво-
занатни сақлашда давлат раҳбарининг му-
ҳим таянч органи бўлиб хизмат қилади.
"Бош прокурор ва унга бўйсунувчи про-
курорлар қонунларнинг аниқ ва қатъий ба-
жарилиши борасида ғамхўрлик қиладилар,
фукароларнинг ҳуқуқ ҳамда эркинликла-
рини таъминлайдилар. Бундан шун ҳуло-
са келиб чиқадики, прокуратура Давлат бош-
лиғи ваколатларини таъминлашда восита-
ларидан бири сифатида намоян бўлади"⁶⁶.

Ушбу қарашни юридик фанлари доктори М.А.Ражабова ҳам қўллаб-қувватлайди. Унинг фикрича, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Конституциянинг 93-моддасида мустақамланган ваколатларини амалга оширишда прокурор назорати асосий таянч бўлиб хизмат қилиши керак⁷.

Юқорида баён этилган прокуратура органларининг давлат ҳокимияти тизимидаги ўрни хусусидаги фикр-мулоҳазалардан, шунингдек, бу органнинг мамлакатимиз ривожланишида тулган ҳозирги даврдagi мавқеи ҳамда фаулятининг аҳамиятидан келиб чиқиб, прокуратура давлат

²Қодиров Р.Ҳ. Ислохотларнинг бош мақсади инсон маънавияти

³ Исламов З.М. К какой власти отнести прокуратуру? - *Узбекистанская правда*, 1990, 11.08.

⁴ Пулатов Б.Х. Қонуналар ижроси устидан прокурор н...

⁵ Саидов А.Х. Истиқлол ва прокуратура ҳуқуқий давлат...

⁶ Исламов З. К какой власти отнести прокуратуру? - *Узбекистанская правда*, 1990, 11.08.

⁷ Ражабова М.А. Ҳуқуқий давлатчилик сари. - Т.: Ўзбекистон ҳуқуқий ташкилотлари, 1990, 10.08.

аслида давлат ҳокимиятининг алоҳида органи кўринишида иштирок этаётганлиги бор ҳақиқатдир. Шунинг учун ҳам мавжуд реал воқелик ҳуқуқий жиҳатдан расмий равишда эътироф этилиши лозим.

Демак, Ўзбекистон давлат ҳокимияти тақсимланишининг конституциявий тизимида прокуратура ҳокимият мақомига эга бўлган давлат органи сифатида намён бўлиб, ўзига хос функциями (назорат функцияси - муаллиф) амалга оширмақда. Асосий мақсад қонун бузилишларида йўл қўймаслик, бундай ҳолат юзата келган тақдирда унинг бартараф этиб, ҳуқуқий муносабатларни аввалги шаклига келтиришдан иборатдир. Фиримизма, прокуратура органлари ҳокимият тақсимланишининг конституциявий тизимида ҳуқуқни тикловчи ва қонунларнинг аниқ ҳамда бир хилда бажарилиши устидан назоратни Ўзбекистон Республикаси номидан амалга оширувчи давлат органи сифатида ҳуқуқий жиҳатдан расман эътироф этилиши зарур.ZERO, профессор Ф.Абдулжамидовнинг фикрига кўра ҳам Ўзбекистон прокуратураси *Ўзбекистон Республикаси номидан* (курсив - муаллифники) қонун устуворлиги, қонун билан қўриқладиган инсон ва фуқароннинг ҳуқуқ ҳамда эркинликлари, жамят ва давлат манфаатларининг ҳимоясини таъминлайдиган янча марказлашган тизимдир⁸. Бинобарин, прокуратуранинг давлат номидан Ўзбекистон Республикасининг конституциявий тузумини ҳимоя қилиш вазифаси унинг назорат функциясига алоҳида нуфуз бағишловчи оил сифатида хизмат қилади.

Ўзбекистон давлатининг ҳозирги иқтисодий-сиёсий, ижтимоий ва ҳуқуқий ривожланиш босқичида прокуратура органларининг шаклланган фаолиятига эҳтиёж мавжуд, жамият ва барча давлат ҳокимияти органлари эса ушбу органнинг мазкур мақола ишчиларини манфаатдор.

Зокир ИБРАГИМОВ,
• юридик фанлар номзоди

Давлатимиз раҳбари Исрол Каримовнинг 1992 йил 8 январдаги "Ўзбекистон Республикаси прокуратураси органлари тўғрисида"ги Фармонига асосан собиқ иттифок Бош прокуратурасига қарам бўлган Ўзбекистон Республикасининг мустақил прокуратураси ташкил қилинди. Мазкур Фармонда Иттифок қарамогидagi Ўзбекистон ССР прокуратурасининг Ўзбекистон Республикаси прокуратурасига айлантириш, Республика ҳудудига иш қўриётган Урта Осиё транспорт прокуратураси, унинг органлари негизда вилоят прокуратураси ҳуқуқига эга бўлган Ўзбекистон Транспорт прокуратурасини ташкил этиш ва уни Ўзбекистон Республикаси прокуратурасига бўйсундириш ҳамда "Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси тўғрисида"ги Қонуни лойиҳасини тайёялаш белгилал кўйилди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 24-бобида прокуратуранинг ваколатлари ва мавқеи белгиланган. Конститу-

туциянинг 118-моддасида Ўзбекистон Республикаси ҳудудидда қонуналирини аниқ ва бир хилда бажарилиши устидан назорат Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ва унга бўйсунувчи прокурорлар томонидан амалга оширилиши мустаҳкамлаб қўйил-

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ПРОКУРАТУРАСИ 18 ЁШДА

Президентимизнинг юқоридаги Фармони ва Ўзбекистон Республикаси Конституцияси нормалари асосида 1992 йилда Ўзбекистон Республикаси "Прокуратура тўғрисида"ги қонуни қабул қилинди. Унда прокуратура органининг асосий вазифалари ва фаолият йўналишлари, прокуратура органининг ташкил этиш ва фаолият кўрсатиши билан боғлиқ нормалар ўзи ифодасини топди.

Мамлакатимизда амалга оши-

ислохотлар жа-
тура органлари-
домини такомил-
ад ва вазифала-
риб чиқиб ва

Мамлакатимизда олиб борилаётган суд-ҳуқуқ тизимидаги ислохотлар натижасида прокуратура том маънода фуқароларнинг

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI

СИ 18 ЁШДА

Ўзбекистон Республикаси конституциявий тузумини ҳамоя қилиш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилишдан иборат"дир.

Мустақил мамлакатимизнинг прокуратураси ташкил этилганига Президентимизнинг 1992 йил 8 январдаги Фармони ҳуқуқий асос бўлган ва шунинг учун 8 январь кунини Ўзбекистон Республикаси прокуратураси ташкил этилган кун ва прокуратура органлари ходимлари кунли сифатида нишонлаш мақсадга мувофиқ бўлар, эли

Хамиджон МЕЛЬНИКОВ,
Тошлоқ туман прокуратураси
терговчиси
лавозимда иш ўрганувчи

ҚОЛИБ КЕТГАН ЙИЛЛАР...

Мен 1959-1961 йилларда ёш бўлишимга қарамасдан оилавий шароитимиз оғир бўлганлиги учун колхозда ишладим.

2006 йили пенсия ёшига етиб, архивдан колхозда ишлаган даврларим тўғрисида маълумотнома сўрасам, 1958-1959 йилларнинг ҳужжатлари йўқ, 1960-1961 йилларники бор экан. Шу сабабли фақат мавжуд ҳужжатлар асосида маълумотнома беришди ва шу асосда пенсияга чиқдим. Аммо икки йиллик иш даврим ҳисобга олинмай қолиб кетди.

Яқинда Кадрлар масалалари бўйича маълумотнома журналида худди шундай ҳолатлар иш стажини тасдиқловчи ҳужжатлар бўлмаган тақдирда, қамида иккита гувоҳ кўрсатмаси билан тасдиқланиши мумкинлигини ўқиб қолдим. Агар мен ҳозир ўша вақтда бирга ишлаган иккита гувоҳим кўрсатмаси билан ишлаган даврларимни исботлаб берсам, пенсиямни қайта ҳисоблаб беришадими?

Б.Болтаев,
Ҳазорасп тумани

Ҳақиқатан ҳам ҳужжат билан тасдиқланмаган иш стажини қайта ҳисоблаб беришадими? 1965 йилгача жамоа ҳўжалиги ёки бир тизимда бирга ишлаган, сизнинг ичингизни тасдиқлаган давр учун ўз ишлари тўғрисидаги ҳужжатларга эга бўлган ва сизни билган қамида икки гувоҳнинг кўрсатмаси асосида тасдиқлаб, "Фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида"ги Қонуннинг 49-моддасида белгиланган тартибда қайта ҳисоблатсангиз бўлади.

Бунда сиз "Пенсия тайинлаш учун меҳнат стажини тасдиқлаш тартиби тўғрисида"ги Низом талаби бўйича иш қилгансиз. Унга кўра, архив маълумотлари йўқлиги сабабларидан қатъи назар, мавжуд иш стажини

тўғрисидаги ҳужжатларни олиш имконияти бўлмаган ҳолларда 1965 йилгача жамоа ҳўжалигида ишлаш даври юқоридаги тартибда гувоҳларнинг кўрсатмалари билан тасдиқланади, дейилган.

Гувоҳларнинг кўрсатмалари бўйича белгиланган меҳнат стажини бундай ҳолларда пенсия тайинлаш учун талаб этиладиган стажнинг қирмадан ортиқ бўлмаслиги керак.

"Фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида"ги Қонуннинг 49-моддасида белгиланишича, пенсионер пенсия миқдорига таъсир кўрсатувчи (пенсия тайинланганигача бўлган иш стаж ва иш ҳақи тўғрисидаги ҳамда бошқа) қўшимча

ҳужжатларни тақдим этган тақдирда, пенсияни қайта ҳисоблаш учун ана шундай ҳуқуқ пайдо бўлганидан кейин исталган вақтда мурожаат этиши мумкин.

Пенсияни ошириш ҳуқуқи пайдо бўлганида тайинланган пенсияни қайта ҳисоблаш пенсионер пенсияни қайта ҳисоблаш учун мурожаат этган ойдан кейинги ойнинг биринчи кунидан бошлаб амалга оширилади.

Пенсия миқдорини камайтиришга сабаб бўладиган ҳолатлар вужудга келган тақдирда қайта ҳисоблаш ана шу ҳолатлар пайдо бўлган ойдан кейинги ойнинг биринчи кунидан бошлаб амалга оширилади.

ОЙЛИКДАН ТАШҚАРИ ПУЛ

Мен уч йил аввал қонуний тартибда ишдан ажралганман. Шу пайтга қадар суд белгиланган тартибда фарзандим учун алимент тўлаб келаман. Ишхонамда ишчи-хизматчиларга эгалаб турган лавозимим учун белгиланган ойлик оқладидан ташқари, озиқ-овқат ва йўл пули ҳам тўланади. Ойлик оқладидан ташқари тўланадиган пулдан алимент учун ушлаб қолиш қонуни тўғрисида?

Алимент тўлови ойлик иш ҳақи ҳисобланган, бироқ солиқ ундирилмаган ҳудудда суммадан ундириладими ёки солиқ ундирилгандан кейинги суммадан?

Ғ.Муҳаммадхўжаев,
Тошкент шаҳри

Ойла кодексининг 104-моддасига мувофиқ, алимент Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ва унинг ташқарисида пул ёки натура тарзида олинган барча турдаги даромадлардан ушлаб қолинади.

Бундан ташқари, агар алимент тўловининг даромади чет эл валютаси кўринишида бўлса, олинган даромадлар алимент ундирилганда кунда амалда бўлган Ўзбекистон Марказий банкнинг расмий курси бўйича сўмларда ҳисобланади.

Иш ҳақи ва унга тенглаштирилган тўловлардан ушлаб қолинадиган суммалар миқдори солиқлар ушлаб қолингандан кейин қолган суммадан ҳисоблаб чиқарилади.

ЯНГИ ПАСПОРТГА ҚАЧОН ЎТИЛАДИ?

Республикамиз Президентининг Фармонида кўра, фуқаролик паспортларимиз эндиликда паспорт эгаси тўғрисида барча маълумотлар жамланган электрон шаклдаги паспорт билан алмаштирилган экан. Бу жараён қачон бошланади ва бунинг афзалликлари нимада?

З.Юлбоев,
Чилонзор тумани

Мамакатимиз Президентининг ўтган йилнинг 23 июнь кунги ПФ-4117 сонли Фармонида кўра, 2010 йилдан кечиктирмай эгаларининг шахсий биометрик параметрлари ва белгиланган маълумотлари ҳақида электрон ахборот жамланган ҳамда юқори ҳимоя даражасига эга фуқаро паспортларининг жорий этилишини таъминлаш кўзда тутилган.

Биометрик маълумотларга эга паспортлар халқаро фуқаро аэронавигацияси хавфсизлигини таъминлаш, шахснинг тасдиқловчи ҳужжатларнинг қалбақлаштирилишига қарши ҳимоя даражасини ошириш, давлат чегарасидан ўтишда шахснинг тезкор ва аниқ идентификациялаш механизмларини такомиллаштириш, халқаро авиаташишлар сифати ва самардорлигини ошириш мақсадида жорий этилмоқда.

Шу боис ҳам аҳолининг амалдаги Ўзбекистон фуқароси паспортини биометрик паспортга босқичма-босқич алмаштириш тартиби тасдиқланган бўлиб, 1-босқич (2010 йил) - республика вазириликлари, идоралари ва муассасалари хизматчиларига, хорижа чиқётган ёки чет элдан жисмоний шахсларга, шунингдек, муайян ёшга тўлган ёки қонунчиликда кўзда тутилган бошқа сабабларга кўра паспорт олаётган фуқароларга, 2-босқич (2011-2015 йиллар) - қонунида белгиланган тартиб бўйича Ўзбекистон Республикасининг барча фуқароларига жорий этилади.

МИҚДОРИ БИРМИ ЁКИ ТУРЛИЧА?

Фарзанд туғилганда уни парвариш қилиш учун икки ёшгача бериладиган нафақанинг миқдори қанча ва у қимларга ҳамда нимага қараб тўланади?

М.Туропова,
Қашқадарё вилояти

Бола икки ёшга тўлгунга қадар уни парваришлаш учун ҳар ойлик нафақа тўтилган, фарзандликка ёки васийликка олинган бола икки ёшга тўлгунга қадар уни парваришлаётган шахсларга, яъни онага, отага, фарзандликка олган шахсга, васийга ёки бошқа қариндошларга тайинланади ва тўланади. Бундай нафақа тўловида икки хил жиҳатга - ишлаётган оналар (она ўрнини босувчи шахслар) учун ҳамда ишламайдиган оналарга тўланишига эътибор қаратилади. Бироқ, уларнинг ҳар иккисидан ҳам тўлов Ўзбекистонда ўрнатилган энг кам иш ҳақининг 200 фоизи миқдорига амалга оширилади.

Агар бундай нафақа тўлови корхоналарда (ташкilotларда) ишлаётган оналар (она ўрнини босувчи шахслар) учун белгиланганда, тўлов ушбу корхоналарнинг (ташкilotларнинг) ўз маблағлари ҳисобидан амалга оширилади. Корхоналар (ташкilotлар) томонидан болани парвариш қилиш бўйича нафақа тўлаш учун сарфланган маблағлар шу давр харажатларига киритилади ва даромад солиғини ҳисоблашда солиқ солинадиган база ушбу суммага камайтирилади.

Ишламайдиганлар учун эса, бундай нафақа тўлови фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан, бола икки ёшга етгунга қадар ҳақиқатда уни парвариш қилган шахсларга, шу жумладан қуйидагиларга тайинланади:

1) ишламайдиган оналарга ёки улар ўрнини босадиган шахсларга (одатда ота, ўғил қилиб олувчи, васий ёки бошқа қариндошларга);

2) ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда олий, ўрта махсус ва ўрта профессионал ўқув юртида пулли-контракт асосида ўқийдиган оналар ёки улар ўрнини босадиган шахсларга;

3) юридик шахсни ташкил этмасдан тadbirkorлик фаолияти билан шуғулланувчи оналарга (она ўрнини босадиган шахсларга), шунингдек, фаолиятини юридик шахсни ташкил этмасдан амалга оширадиган деҳқон ҳўжаликлари аъзоларига.

Нафақа она ёки унинг ўрнини босувчи шахснинг фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органига мурожаат қилган ойдан, лекин бола туғилган ойдан кейинги ойдан қолдирмай тўланади. Нафақа ўн икки ойга тайинланади, лекин бола икки ёшга тўлган ойдан ошиб кетмаслиги керак.

Бундан кейин мазкур нафақани олишга муҳтожлик сезилса, уни олаётган шахс болага икки ёш тўлишига қадар болани парвариш қилиш нафақасини танлафуссиз тўлаш масаласини ҳал этиш учун белгиланган тартибда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органига, тўловларнинг аввалги ўн икки ойлик муддати тугашидан бир ой олдин такроран мурожаат қилишга ҳақли.

Нафақа оила даромадларини ҳисобга олмаган ҳолда сўзсиз тартибда қуйидагиларга тайинланади:

а) тўлиқ бўлмаган оилада болани (болаларни) тарбиялаётган ота ва оналарга. Бунда боланинг тўлиқ бўлмаган оилада она (ота) томонидан тарбияланиши фактини, муайян ҳолатларни ҳисобга олган ҳолда, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи белгилалайди;

б) ногирон болани тарбиялаётган оналарга (ёки уларнинг ўрнини босадиган шахсларга). Бунда болаларнинг қайси бири ногирон эканлигининг аҳамияти йўқ.

Ишламайдиган оналарга (юқоридаги "а", "б" бандларда кўрсатилганлардан ташқари) болани парвариш қилиш нафақасини тайинлаш чоғида оиланинг муҳтожлигини белгилайдиган мезон бўлиб, унинг ҳар бир аъзосига энг кам иш ҳақининг 1,5 бараваридан кам миқдорда тўғри келадиган оиланинг жами даромади ҳисобланади.

Ойларнинг муҳтожлигини белгилаш чоғида қўлландиган энг кам иш ҳақининг ўртача ойлик миқдори нафақа сўраб мурожаат қилинган ойдан олдинги 12 ой учун ҳисоб-китоб қилиниб, оиланинг ҳар бир аъзосига тўғри келадиган оиланинг жами даромадини белгилаш учун мазкур ўн икки ой давомида олинган даромадларнинг барча турлари қўйилади. Бунда қуйидагилар даромадлар таркибида ҳисобга олинади: солиқ солинадиган даромадлар, пенсиялар, стипендиялар ва ижтимоий тусдаги бошқа тўловлар (бола икки ёшга етгунга қадар уни парвариш қилиш учун нафақалардан ташқари), шунингдек, шахсий ёрдамчи ҳўжаликдан олинган даромадлар.

Агар даромадларни ҳисобга олиш учун қабул қилинган давр (нафақа олиш учун мурожаат қилинган ойдан аввалги 12 ой) давомида алоҳида ойлار учун иш ҳақи бўйича ҳисоблаб ёзишлар амалга оширилмаган бўлса, ушбу даврлар жами даромадини белгилаш чоғида ҳисоб-китобга қабул қилинмайди. Узоқ вақт иш ҳақи сақланмасдан мажбурий таътиллarda (сўрункасига 3 ойдан кўп) бўлган шахслар ва қишлоқ ҳўжалиги корхоналари ходимлари бундан мустасно.

ТАЛАБАЛИК ДАВРИДАГИ ХИЗМАТ...

Менинг ўғлим Фориш туман касб-хунар коллежида талаба бўлишига қарамасдан, 2009 йилнинг февраль-март ойида туман ҳарбий комиссариати томонидан сафарбарлик қақуруви резервдаги хизматга қақурилган. Ўғлим талабалик ҳақидоги маълумотномани ҳарбий комиссариатга тақдим этган. Лекин номалум сабабларга кўра, маълумотнома йўқолган.

Талабалик даврида бундай хизматни ўташга қақуриш қонунга зид эмасми?

М.Хушмуратов,
Фориш тумани

"Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 21-моддасида қақурилувчиларнинг муддатли ҳарбий хизматга, сафарбарлик қақуруви резервдаги хизматга қақурилиш муддатини кечиктириш туман (шаҳар) қақурув комиссиясининг қарори асосида уларнинг оилавий шароитига кўра, саломатлигига кўра, ўқиниш давом эттириши учун амалга оширилади, дейилади.

Шу билан бирга мазкур моддада, умумтаълим мактабларида, академик лицей ва касб-хунар коллежларида тақсил олаётган қақурилувчилар, шунингдек, олий таълим муассасаларида кундузги ўқинишда тақсил олаётган талабалар ўқиниш давом эттиришлари учун уларнинг қақурилиш муддати ўқиниш тамомланганларига қадар кечиктирилиши тилга олинган. Бундан келиб чиққан ҳолда, ўқинишнинг хизмат ўташ учун қақуртирилиши юқоридаги қонун талабларига зиддир.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!

Ўзингизни қизиқтирган ҳуқуққа оид саволларингиз бўлса бизга мурожаат қилинг. Уларга тажрибали ҳуқуқшунослар жавоб беради. Саволларингизни «Huquq» газетасининг «info@huquq-gazeta.uz» электрон почтаси орқали юборишингиз ёки (8-371) 233-26-62 телефони орқали мурожаат қилишингиз мумкин.

Саволларга ҳуқуқшунос
Дониёр ХАЛИЛОВ
жавоб берди

2010 йил — Баркамол авлод йили

ФАРЗАНДЛАР КАМОЛИ — ЮРТ ИСТИҚБОЛИ

(Давом. Бошланиши 1-бетда)

Шу ўринда давлатимиз раҳбари ташаббуси билан ташкил этилган уч босқичли ўзлуксиз спорт тизими — “Умид никоҳлари”, “Баркамол авлод” ва “Универсиада” спорт мусобақалари юсак самаралар бераётганини таъкидлаш лозим. Болалар спортини ривожлантириш йўлида амалга оширилаётган кенг кўламли чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, ҳаётга изчил жорий этилаётганини ҳаммамиз кўриб-билиб турибмиз ва бундан қалбимиз қувонч ҳиссларига тўлмоқда.

Мамлакатимизда ёшларга кўрсатилаётган ғамхўрликлар туфайли бугун отаси кишлоғидан четга чиқмаган ўзбек дехқонининг фарзанди жаҳон чемпиони, халқаро танлов ғолиби ёнгики муҳим илмий ихтиро муаллифи бўлса, албатта, бундан хурсанд бўламиз. Не бахти, деярли ҳар кунни дунёнинг қай бир қошонасида Ўзбекистон байроғи кўтарилиб, мадҳиямиз янграмоқда.

Юртбошимиз таъкидлаганидек, соғлом авлод деганда, аввало, соғлом насл, жисмонан бақувват, имон-этиқоди бутун, билимли, маънавияти юсак, мард ва жасур, ватанпарвар авлод тушунилади. Мантқан бир-бирига ҳамоҳанг бўлган “Инсон манфаатлари йили”, “Оила йили”, “Соғлом

авлод йили”, “Она ва бола йили”, “Сиҳат-саломатлик йили”, “Ёшлар йили”, “Кишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили”да ҳам баркамол авлод тарбияси, унинг манфаатларини таъминлаш масаласи устувор аҳамият касб этди.

Ўтган йиллар давомида “Соғлом она — соғлом бола” гоясини ўзида мужассам этган дастур асосида кенг кўламли чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, ҳаётга жорий этилди. Хусусан, замонавий тиббий ускуналар билан жиҳозланган диагностика, скрининг ва перинатал марказлари, янги туғруқхоналар барпо этиш, оналар ва болалар саломатлигини ҳимоялаш мақсадида жойларда кенг кўламли ишлар амалга оширилди.

Президентимизнинг тانتанали маросимлари маърузасида “Кишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили” Давлат дастурининг ижроси бўйича дастлабки, айнани чоғда ҳар томонлама тегаран хулосалар, залворли рақам ва далиллар жамоатчилик эътиборига ҳавола қилинди. Юртбошимиз “Кишлоқ тараққий топса, юртимиз обод, ҳаётимиз янада фаровон бўлади”, деган гояни ўзида мужассам этган бу дастурнинг маъно-моҳияти, энг муҳим йўналишлари ва молиявий манбалари нафақат 2009 йил учун, балки ўрта ва узоқ муддатли истиқбол учун

ларда 631 километр йўлни таъмирлаш бўйича 3 миллиард 735 миллион сўмлик қурилиш-таъмирлаш ишлари барқарор бўлди. Аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш бўйича 132 километр сув тармоқлари ўтказилди. 190 километр электр таъминоти тармоқлари, 28,9 километр газ қувурлари мукаммал таъмирланди. Кишлоқ жойларида жами 12 231 та янги иш ўринлари яратилди.

175 та махсус қурилиш-таъмирлаш пудрат ташкилоти ташкил этилиб, улар томонидан 139 та кўп қаватли уйлар, 55 та мактаб жорий таъмирланди. Қарши, Қамаш, Ғузор, Касби ва Китоб туманларидаги янгидан қурилатган посёлкаларда, Қарши туманидаги Хонобод аҳоли пунктида яқка тартибдаги уй-жой қуриш ишлари жадал олиб борилмоқда. Аҳоли пунктларини обodonлаштириш мақсадида 120 та савло, 65 та маиший хизмат, 22 та умумий оқатланиш шохбачаси, 2 та маҳалла гузари қурилиб фойдаланишга топширилди. Бундай факт ва рақамларни яна узоқ давом эттириш мумкин.

Юртимизда ёшлар ҳуқуқларини барча соҳаларда ҳимоя қилиш мақсадида тегишли ташкилий-ҳуқуқий асослар тўла шакллантирилди. “Бола ҳуқуқлари кафолатлари тўғрисида”ги қонун қабул қилинди. Прези-

дентимиз ташаббуси билан ишлаб чиқилган мазкур қонун мамлакатимизда бугунги ва эртанги кунимизнинг ҳал қилувчи кучи бўлган ёшларга кўрсатилаётган эътиборнинг амалдари яна бир ифодасидир.

Мазкур қонун катта ижтимоий-сиёсий, маданий ва маънавий аҳамиятга молик ҳуқуқий ҳужжат бўлиб, юртимизда келажакимиз, орзу-умидларимиз бўлмиш баркамол авлодни камол топтиришга хизмат қилади. Давлатимиз раҳбари ташаб-

айян касб, баъзан бир нечта йўналиш бўйича диплом олган, бир нечта хорижий тилини ўрганган, замонавий техника ва технологияларни пухта ўзлаштирган, мустақил инсон сифатида шаклланган, бир сўз билан айтганда, эл-юрт хизматига шай, юраги ёниб, кўзларидан ўт қакнаб турган навқирон йигит-қизларни кўриб, қалбингизда ишонч, ғурур-ифтихор туйғулари жўш уради.

Халқимизнинг пировард мақсади ҳар жиҳатдан етук,

буси билан ишлаб чиқилган ушбу қонун Олий мажлисининг Қонунчилик палатаси томонидан 2007 йил 23 сентябрда қабул қилиниб, 2008 йил 8 январдан бошлаб қонуний кучга кирди.

Қонун мамлакатимизда ўсиб келаётган ёш авлодга кўрсатилаётган эътиборни янада кучайтиришни назарда тутган ҳолда бола ҳуқуқлари ҳимоя қилинишининг таъминланишини мутлақо янги босқичга кўтариш учун қулай имконият яратди. У бола ҳуқуқларини таъминлаш ва кафолатлашга доир талаб ва андозаларга тўла мосдир.

Қабул қилинаётган барча қонунлар, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг замирида ягона гоя мужассам. Бу гоя Президентимиз таъбири билан айтганда, соғлом зурриёда, яъни жисмоний ва маънавий етук авлод шаклланиши ва ўз имкониятларини ҳамда салоҳиятини рўбига чиқариши учун зарур тизимни яратиш, ёшларимизнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоялаш, замонавий билим ва касбга эга бўлишини, жамиятимиз ҳаётида муносиб ўрин эгаллашини таъминлашдан иборат.

Бугун янгича фикрлайдиган, ўз келажагини мамлакатимиз келажаги билан боғлиқ ҳолда кўрайдиган янги авлод вакиллари ҳаётга далил кириб келмоқда. Ёшларимиз сиймосида му-

баркамол инсонлар жамиятини барпо этиш, келажаги буюк давлат қуришдан иборатдир. Зеро, бу юртда маърифат ҳамиша улуғланиб, маърифатпарвар инсонлар доимо қадр-қиммат топиб келган. Бу элнинг фарзандлари иқболга етишмоқ илмининг ҳосиятидан эканлигини теран англайдилар.

Баркамол авлод тарбияси давлатимизнинг ёнги кишининг иши эмас. Бу иш билан ҳар бир ота-она, жамиятнинг ҳамма институтлари, ҳар бир фуқаро ҳамиша ва ҳар доим шуғулланиши лозим. Баркамол фарзандларига қараб, балки оналарига ҳам қараб, миллатнинг бугунги даражасини ва келажагини билса бўлади. Навқирон юрт фарзандлари соғлом бўлиши билан бирга, тўғри тарбия олсалар, меҳнатга, касбга, илм-маърифатга, одоб-ахлоққа, ҳаёлотликка ўргатсалар, ўтмиш аجدларни қолдирган меросдан баҳраманд бўлсалар, бу юрт, бу миллат ҳеч қачон таназзулга юз тутмайди, доимо гуллаб-яшнаб, равнақ топиб бораверади.

Чунки халқимиз ҳеч қачон ҳеч кимдан кам бўлмаган баркамол авлодни тарбиялашда, эзгу мақсад, овоз ва обод ҳаёт бўлиб этишда ҳам ҳеч кимдан кам бўлмайди.

Норбўта ҲОЗИЕВ,
журналист

(Давом. Бошланиши 1-бетда)

Фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш Қондаларининг 74-бандига “ФХДЭ органлари томонидан никоҳланувчи шахсларнинг никоҳини қайд этиш тўғрисидаги аризасини қабул қилишда белгиланган тартибда тиббий кўрикдан ўтиш учун йўланма берилади” ҳамда 88-бандига “Тиббий текширувдан ўтганлиги тўғрисида маълумотнома бўлмаганда никоҳнинг қайд этилишига йўл қўйилмайди” деб аниқлик киритилди.

Шуни таъкидлаш керакки, никоҳланувчи шахсларни тиббий кўрикдан ўтқа-

зиш тартиби жорий этилгандан сўнг соғлом оила ташкил этиш имкониятлари кенгайди. Оилалар сонига монанд равишда соғлом оилалар сони ҳам йил сайин ортиб бормоқда. Буни статистик маълумотлардан ҳам билиб олиш мумкин. Хоразм вилояти ФХДЭ органлари томонидан 2005 йил давомида 11177 та никоҳланувчининг 73 тасида касаллик аниқланган бўлса, 2008 йил давомида 14287 та никоҳ қайд қилиниб, 74 тасида тиббий кўрик натижасида касаллик борилиги маълум бўлди. Улар белгиланган тартибда тегишли даволаш муассасаларига жўнатилган. Натижада ногирон ёки

турли касалликларга чалинган болалар туғилишининг олди олинган.

Шу ўринда бир муаммоли ҳолатга эътиборингизни қармоқчиман. Тиббий кўрикдан ўтиш жараёнида айрим никоҳланувчиларда касаллик ҳолатлари аниқланган бўлишига қарамастан, амалиётда биронта никоҳланувчи йигит ёки қизда касаллик аниқлангани туфайли никоҳдан ўтишдан бош тортиш ҳолати аниқланмаган. Бу айрим ҳолларда келажак авлодимиз олдида маъсулиятни ҳис қилмаслигимиздан бўлса, аксарият ҳолларда бунга никоҳни ФХДЭ органларидан қайд қилдирилмасдан оила қурилатгани сабаб бўлмоқда. Кўпчилик никоҳ-

рухсат берса айнани муқддо бўларди.

Албатта, баркамол авлод деганда, аввало жисмонан соғлом наслларни тушунашимиз. Оилада жисмонан соғлом, етти мучаси тўқис фарзанднинг туғилиши ота-онанинг бахти. Айнани пайтда, миллатнинг бардавонлигини таъминлашнинг муҳим шарти. Шундай экан, оилада тарбияланаётган авлод учун нафақат ота-онани, балки барчамиз бирдек маъсул бўлишимиз керак. Бир болага етти маҳалла ота-она деган ҳикमत бежиз айтилмаган.

Жисмонан тўқис улғайиб келаётган наслларимизни маънави тўқис ворислар қилиб тарбиялаш ҳам жуда муҳим ва мураккаб

БАРКАМОЛ АВЛОД

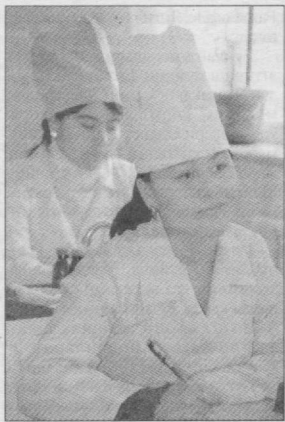

ни қайд қилдиришни тўйдан кейинга қолдиради. Қолган ишга қор ёғар деганларидек, ФХДЭ оstonасига фарзандлик бўлгачина боришарди. Бу ҳолатга барҳам бериш керак. Илгарилари яхши одат бўларди. ФХДЭ ходими ёки маҳалла оқсоқоли тўй кечасида никоҳдан ўтганлиги тўғрисидаги ҳужжатни ёшларга топширишарди. Ушбу анъанани тиклаш мавриди етиб келди. Бунинг учун фуқаролар йиғинлари мутасадди ва фаоллари, энг асосийси, ФХДЭ органи ходимлари ёшлар ўртасида тарғибот-ташвиқот ишларини жонлантиришлари зарур.

Анъаналаримизга кўра, тўй қилаётган ота-она маҳалла оқсоқоллари билан кенгашиб, тўй кунини белгилайди. Ана шу ҳолатда оқсоқолларимиз фақат қонуний никоҳ қайд қилингандан кейингина тўйга

жараён. Дунё миқёсида глобаллашув кампанияси шиддат билан кечаётган ҳозирги даврда ёшлар маънавиятини тўқис шакллантириш учун, аввало улар руҳиятида миллий менталитетимизга ёт урф-одатларга, ахлоққа зид ҳаракатларга қарши “иммунитет”ни шакллантириш зарур бўлади. Ёшлар тажрибасиз ва қизиқувчанлиги боис, ташқи таъсирга тез берилушдан бўлишди. Ўзи учун янги ва нотаниш қилиқларни тез ўзлаштириб олишарди.

Илгарилари ёшларнинг дунёқараши ва ҳаёт ҳақидаги тасаввурлари асосан ота-онаси, маҳалла-қўй ҳамда устозларининг беҳимнат кўмагида шаклланган бўлса, бугун уларнинг онгу шуғурига тасвир кўрсатувчи ахборот воситалари ҳар қачонгидан кўпайган. Албатта, ахборот майдони кенгайиб яхши. Танлаш имконияти юзга

XXI АСР ЁШЛАРИ

Интернет кафедаги 30 та компьютерларнинг ҳаммаси банд. Навбат кутаётган болалар ўзаро суҳбатлашмоқда.

— Франциялик Анри билан танишдим. Тарих, адабиётга ўч. Гюго, Мопассаннинг асарларини ўқиганман. Виртуал суҳбатимизда кўл келаяпти.

— Менинг голландиялик танишим ноанъанавий энергия манбаларига ишқибоз. Кўёш нурини электр энергисига айлантириш технологияларини мирдан сиритгача билади.

— Э, бунинг нимаси қизиқ? — гапга бошқа йигитча қўшилади. — Олис галактикалардан ҳаёт изларини қидиришни истиқболли лойиха деса бўлади.

Виртуал олама саҳат XXI аср ёшларининг сеvimли машғулотларидан бирига айланмоқда. Улар иш ёки ўқишдан кейин Интернет орқали таълим даргоҳларида олаётган билимларини бойитишмоқда. Ўзларини қизиқтирган ахборот ва маълумотларни қидириб топишмоқда. Виртуал олама саҳат асосида тасавурулари бениҳоя кенгаймоқда. Ёнг сўнгги фан-техника ютуқларини ўзлаштиришмоқда. Дарсликлар билан бирга таълим даргоҳларидаги компьютерлардан фойдаланиб, билимларини мустақамлашмоқда.

Сўнгги йилларда вилоятимизда янги қурилган ёки қайта таъмирланган мактаблар, коллеж ва лицейлар ўқув қуроллари, компьютерлар билан тўқис жиҳозланди. Ўқитувчи ва мураббий-

лар мунтазам равишда малакаларини ошириб, болаларга юқори савияда билим беришяпти. Ўқувчи ёшларнинг бўш вақтларини фойдали, қизиқарли машғулотлар билан банд этиш мақсадида маданий маърифий, спорт қошоналари барпо этилди. Андижон шаҳрида бунёд этилган Ёшлар шаҳарчаси ҳам ана шундай эзгу мақсадга хизмат қилмоқда.

Умумтаълим мактабларини битирган ўқувчилар лицей ва коллежларда ўзларини қизиқтирган йўналишларда фан, касб-кор асосларини етгалашмоқда. Ўтган йили 9-синф битирувчиларини ўқишнинг кейинги босқичига жалб этиш учун вилоятимиздаги 116 та лицей ва коллежларда 404 марта очик эшиклар кунлари — касблар фестиваллари ташкил қилинди. Фестивалларда 40 минг нафардан зиёд мактаб битирувчилари ўқиш ва касб-хунар етгалашнинг ўзларига мақбул йўналишларини танлашди. Оила-лари билан хорижга ёки қўшни вилоятларга кўчиб кетганлардан ташқари барча 9 синф битирувчилари таълимнинг кейинги босқичига жалб этилди. Прокуратура органларининг таъсир чоралари натижасида таълим муассасаларининг қўшни вилоятда жойлашганлиги ёхуд коллеж-лицейларга кира олмай маълум муддат ўқишни қолдирган ўқувчилар

ҳам билим даргоҳларига жойлаштирилди. Ногирон болалар ўқув қуроллари билан тўлиқ таъминланиб, уйларида ўқитилмоқда.

Касб-хунар коллежлари, лицейларнинг битирувчилари, шунингдек университет ва институтларга кира олмаган ёшларнинг иш билан таъминланиши прокуратура органларининг диққат марказида бўлиб келмоқда. Ана шу мақсадда 17 мартаба меҳнат ярмаркалари ўтказилди, 24 минг нафардан зиёд битирувчилар ўзларига мақбул корхона ва муассасаларда меҳнат фаолиятларини бошлашди. Бироқ, битирувчи ёшлар билан меҳнат шартномаси тузиш меҳнат дафтарчаси очиб ва юриштишда кўзбўямачилик ҳолатлари ҳам аниқланди. Чўнончи, Олтинқўла туман касб-хунар коллежи ва тиббиёт бирлашмаси мансабдорлари ўзаро келишиб, 2009 йил ўқишни тавомлаган 4 нафар битирувчилар турли вазифаларга ишга қабул қилингани тўғрисида соҳта шартномалар тузишган. Бундан ташқари коллеж мансабдорлари ҳисоботини тўқис қилиб қўйиш учун "Саховат бахт ифори" хусусий корхонасининг муҳр ва штампидан файриқонуний фойдаланишиб, 6 нафар битирувчиларининг ишга жойлаштирилгани тўғрисида қалбаки ҳужжатларни тайёрлашган.

Бўз қурилиш коммунал касб-хунар коллежи раҳбарлари тақдим этган ҳисоботда 4 нафар битирувчи "Сувоқава" корхонасида ишлаётганлиги қайд этилган. Аслида эса август ойи охирида қабул қилинган битирувчилар бир ҳафтадан кейин корхона раҳбарининг буйруғи билан ишдан бўшатилган. Битирувчиларни ишга жойлаштириш учун масъул бўлган, кўзбўямачилик билан "ҳисоботни текислаган" коллеж директорининг ўринбосари интизомий жавобгарликка тортилди.

"Ўзгросуғурта" Бўз бўлимининг менеждери А.Казаков педагогика коллежи ўқитувчиларининг илтимосларини ерда қолдирмай, 3 нафар битирувчининг суғурта агенти сифатида ишга олингани тўғрисида соҳта ҳужжат тузиб берган. Юқоридагидай йўсинда ишга расмийлаштирилган, аслида ишламаган ўғли Ў.Казаковга икки йил мобайнида икки ярим миллион сўм иш ҳақи ҳисоблатиб, унинг ўрнига ўзи олиб келган.

Туман молия бўлимининг ҳалқ таълими муассасаларини молиялаштириш сектори бошлиғи Р.Ҳамроқулов болалар ва ўсмирлар спорт мактаби мансабдор шахслари билан жиноий тил бириктирган. Аслида кураш тўғраги мураббийси бўлиб ишламаган ўғли А.Ҳамроқуловга бир

миллион сўмдан зиёд иш ҳақи табелларини тўлдиргизиб, ўзи имзо чекиб олаверган. Ана шу йўсинда гўё футбол тўғраги мураббийси лавозимда ишлаётган яна бир ўғли номига ҳисобланган 942 минг сўм иш ҳақини ҳам ўзи олиб, жигиддонига урган.

Юқоридаги ҳолатлар юзасидан жиноят ишлари қўзғатилди. Бу каби қонунибузилишларнинг олдини олиш чоралари кўрилди.

Фарзандларимизни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида ҳар томонлама стуқ инсонлар сифатида тарбиялаш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидандир. Таълим тўғрисида қонуни ва қонуности ҳужжатлари ана шу эзгу мақсадга хизмат қилмоқда. Президентимиз Конституциямиз қабул қилинганнинг 17 йиллигига бағишланган тантанали йиллигида 2010 йилни "Баркамол авлод йили", дея эълон қилиб, таълим-тарбияни юксак поғоналарга кўтариш борасидаги вазифаларни белгилаб берди. Вилот прокуратураси органлари тааллуқли идоралар билан ҳамкорликда "Баркамол авлод йили" дастурий режаларини тайёрлаш ва амалга ошириш устидан ишлашмоқда.

Ойбек КАРИМОВ,
Андижон вилоят
прокурорининг ёрдамчиси
И.ИБРОҲИМОВ,
«Huquq» мухбири

келади. Аммо аҳолининг воёга етмаган қисми ўзи учун зарур ва фойдали ахборотни танлаб олишда алашиши ҳам эҳтимолдан ҳоли эмас.

Янги аср мўъжизаси сифатида эътироф этилаётган интернет тармоғи дунё халқлари учун катта имкониятлар ешигини очди. Интернетдаги каби ахборот қўлами бошқа бирон ахборот манбаида мавжуд эмас. Ҳозирда ушбу тармоқ арзон ва қўлай ахборот манбаи сифатида беминнат кўмакчимизга айланган. Интернетда ахборот қўлами шу қадар каттаки, бу тармоқдан фойдаланишда танлаш, саралаш эҳтиёжини юзга келтирмоқда. Аммо ёш авлод

ҳамма вақт ҳам бунинг урдасидан чиқолмаяпти. Оқибатда айрим ҳолларда интернет ахлоққа зид (миллий менталитетимизга ёт бўлган) "одат"лар тарбиётчисига айланиб қолмоқда. Шундай экан, ёшларнинг интернет билан алоқасини тартибга солиб, катталар назоратида амалга ошириш фойдадан ҳоли бўлмас.

Назаримда, бу ишни интернетдан фойдаланиш вақтини чеклашдан бошлаган маъқул. Интернет оҳанрабои туфайли реал ҳаётдан узоқлашиб қолаётган ёшлар руҳиятида солид бўлаётган ўзгаришлар, йўқотишларни хориж тажрибаси мисолида қўриб турибмиз. Ёмгирдан кейинги қўзи

қориндек болалаётган интернет кафедаларда бизнинг айрим ёшларимиз ҳам олтинга тенг вақтини йўқотишмоқда. Уларда автомобиль пойгаи ўйнаётган, бир неча кучли қуролланган амакиларнинг "қонини тўкаётган" болакайларимиз соатлаб жанг тафсилотларини унута олишмаяпти. Оқибатда қайта-қайта интернет кафедаларга қайтишяпти. Ўзларининг жисмоний имкониятларини тўғри баҳолаш қўниқмасидан мосуво бўлишмоқда. Бундай палапартиш ва гўр тасаввур ҳафта таассуротлар воёга етмаган шахсининг руҳиятида бирон қусур қолдириши, бу бора-бора нуқсонга айланиши ҳам эҳтимолдан ҳоли эмас. Интернет дунёи чидаги дунёга айланиб улгурган. Ўсиб келаётган ёш авлодини виртуал дунё хаёлпарастлигидан сақлаб қолишимиз зарур.

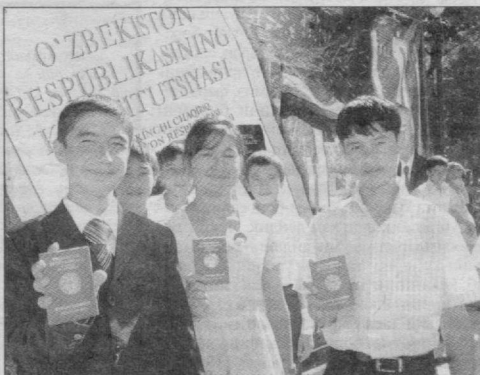
Узля алоқа тармоғи ҳам мамлакатимизда тез суъратларда ривожланиб келмоқда. Биз

МДХ давлатлари ичида мобил алоқадан фойдаланиш қўлами бўйича пешқадамларанмиз. Бу ҳам тараққийёт ва юксалиш белгиси. Дилни хира қиладиган томонини шундаки, ушбу алоқа туридан фойдаланувчилар ичида мактаб ва коллеж ўқувчилари сони кўпайиб бормоқда. Ўқувчига телефон заруричи? Назаримда, бунга бирон жиддий зарурат мавжуд эмас. Ота-онанинг фарзанди инжиқликларига батамом таслим бўлиши ёки ортиқча эътибори, айни пайтда, айрим устоз-мураббийларнинг эътиборсизлиги туфайли мактаб ўқувчилари орасида телефон қўтариш урф бўлиб бормоқда. Узля телефон аппаратларининг видео, аудио ёзиш, суратга олиш имкониятлари туфайли ўқувчи учун телефон алоқа воситаси эмас, қўниқхушловчи воситага айланиб қолмоқда. Дарс пайтида смс ёзаётган, турли ўйинлар билан машғул бўлиб, хориж муסיқасини тинглашга тобора қўниқиб бораётган ўқувчи устоз сабоқларини яхши ўзлаштириб олишга шубҳа қиламан. Мактаб ўқувчисининг узля алоқа воситаси билан мактабга бориши, умуман узля алоқа воситасидан фойдаланишнинг тартибга солиш мавриди келди. Назаримда, мактаб ҳудудида мобил алоқа воситасидан фойдаланиш, эҳтимол мактабга мобил алоқа воситаси билан киришни таъқиқлаш зарурдир. Миллий қонунчилигимизга шундай норма киритилса айни муддао бўларди. Шундай эмасми?

Ана шунда суъғидан олдин бети қотадиган эмас, ота-она, устоз, ёру бироларининг қадрини биладиган, элини севиб, юрт учун ғамхўрлик қилишга қолдир, бир сўз билан айтганда, келажак учун масъулиятни зиммасига оладиган авлод воёга етишиши шубҳасиз.

Улли БОБОЕВ,
журналист

ОИЛАДА УЛҒАЯДИ

Қандай ажойиб юртимиз бор. Бу жаннатмакон ўлкада йилнинг тўрт фасли ҳам ўз тароватини тўлиқ намойён этади. Баҳорда қизғалдоқ далавлари кўриб кўзингиз қувнаса, ёзда дарахт соясида хур-хур шабадани туйиб, дам олиб ўтиришнинг гапиги ўзгача. Кузда фарқ пишган мева-чеванининг ширин таъми эса йил бўйи оғзингиздан кетмайди. Қиш эса паға-паға қорларига қўшилиб далавларимизга барақа ёғиши билан бизга жуда қадрли. Аммо масаланинг бошқа томони ҳам бор. Бир-икки йилдан бери қиш Қорақалпоғистонга анча совуқ келаяпти. Хўш, аҳолининг куз-қиш мавсумини кўнглидагидай ўтказишга масъул бўлган мутасадди ташкилотларнинг бунга тайёргарлиги қандай?

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 23 июндаги "Республика иқтисодиёти тармоқларини 2009-2010 йиллар куз-қиш мавсумида барқарор ишлашга тайёрлашни таъминлаш чора-тадбирлари ҳақида"ги қарори талабларининг бажарилишини таъминлаш мақсадида 2009 йил 26 июнда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенашининг қарори қабул қилинган ва ижро этиш учун шаҳар ва туман ҳокимликларига, вазириликлар, идоралар ва муассасаларга юборилган. Мавсумга жами 14,2 минг тонна кўмир, жумладан аҳолига 11 минг тонна ва ижтимоий соҳа муассасаларига 3,2 минг тонна кўмир тайёрлаш режалаштирилган. Бугунги кунда ижтимоий соҳа муассасаларига режалаштирилган кўмир юз фоиз (ҳалқ таълими муассасаларига 2,5 минг тонна, соғлиқни сақлаш муассасаларига 483 тонна, ўрта махсус касб-ҳунар таълими муассасаларига 138 тонна) етказиб берилган. Жорий йилнинг 10 декабригача эса аҳоли 9,2 минг тонна (83 фоиз) кўмир билан таъминланган. Қарор ижроси устидан доимий назорат ўрнатилган.

Мавсумни уюшқоқлик билан ўтказиш мутасадди идоралар билан бирга истеъмолчиларнинг ўзларига ҳам боғлиқ. Афсуски, бу борадаги аҳолини кўнглидагидай деб бўлмайди. Қорақалпоғистон Рес-

668820162 сўмлик газ фойдаланиш учун аҳолига берилиб, қолган 40094162 сўмлик газ ўзлаштириш ва растрата қилиш йўли билан талон-тарож қилиниб, давлат манфаатига жуда кўп миқдорда зарар етказилганлиги буйича жиноят иши қўзғатилган.

Бундан ташқари, "Тўртқўл-мангаз" филиали назоратчиси Б.Султонов фуқаро Э.Аманиязовдан уйда фойдаланилган табиий газ учун 370 минг сўм олиб, шундан

гияси таъминотида ҳам узоқ муддатли узилтишлар кузатишмоқда.

Бу ҳақда баъзи одамларнинг фикр-мулоҳазаларини эътиборингизга ҳавола қилмоқчимиз.

— Овулимизга 3-4 йил олдин газ келганида халқимизнинг боши осмонга етган эди. Афсуски қувончимиз узоққа чўзилмади. Мана, икки йилдирки газ туғул унинг хиди ҳам йўқ. — дейди Беруний тумани Гулистон ОФЙ интернат посёлкасида яшовчи бир гурӯҳ фу-

Ражабова ва Янгитўгон Абдураимова.

Бундай мисолларни яна давом эттириш мумкин. Биз бу савол билан "Қорақалпоғистон Электр тармоқлари" корхонаси директори ўринбосари Оллоёр Бойназаровга мурожаат қилганимизда жўяли бир жавоб ололмадик. Фақат у киши "бош инженеримиз телефон рақамини бераман, уша телефонга чиқинг" деди, ҳоло.

Тўғри, Қорақалпоғистон Республикаси буйича бугунги кунда аҳолининг газ ва электр тўловларидан қарзи анчани ташкил этади. Аммо газ, электр ҳақини тўлаганлар-чи? Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини қим ҳимоя қилади?

Газ, электр энергияси ҳақини ўз вақтида тўловчи истеъмолчилар уларнинг ҳақини тўламайдиган ёки улардан ўтринча фойдаланувчиларнинг қасрига қолмаслиги керак.

Сенатнинг ақиди бўлиб ўтган мажлисларида электр энергияси ва табиий газдан, иссиқ ва совуқ сув тармоқларидан ўтринча фойдаланилганлиги учун янада қаттиқроқ чора-тадбирлар қўрилишини назарда тутувчи қонунлар қабул қилинди. Энди ҳамма гап уларнинг қий тариха ижро этилишида. Қолаверса, Президентимиз томонидан 2010 йилнинг мамлакатимизда "Баркамол авлод йили" деб эълон қилинганлиги ҳам барчамизнинг зиммамизга улкан масъулият юклайди. Фарзандларини соғлом, баркамол элбегига етказиш учун етарли шарт-шароит талаб қилиниши ҳақ кимга сир эмас. Болани ниҳолга қўйсалимиз. Совуқ урган ниҳолнинг эса келажаги йўқ.

Бахтиёр ПИРНАЗАРОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси
прокуратураси бўлим катта
прокурори
Нуриддин ОКНАЗАРОВ,
"Huquq" мухбири

Ассалому алайкум, "Хуқуқ" газетасининг жонкуяр, фидойи жамоаси.

Мен ҳам газетанинг кўплай мухлислари синари унинг ҳар бир сонини сабрсизлик билан кутаман. Унда чон этилаётган ижтимоий ҳаётнинг турли дозалар мавзулари, айниқса ҳуқуқий тарбия борадиган мақолалар мена катта қизиқиш уйғотади.

Газетанинг 2009 йил 45-сонидан оқ этилган Гули Хожиеваннинг "Маънавиятимиз боғи сўмасин" мақоласини ўқиб қалбимни қўнғанда, тинчлик бермаган дардларим ҳақида сиз азиз тахриратчи авзолари ва газетонхлар билан фикрлашсизга жазм этдим.

Уларнинг асосий қисмини, яъни қирқ йилдан бери илмий ўқитувчилик, ёшлар тарбиясига бағишлаганим учун ҳам, одоб-ахлоқ масалаларига бефарқ қарай олмайман. Асли-

НИҲОЛЛАР СОВУҚДА ҚОЛМАСИН

публикаси прокуратураси органлари томонидан 2009 йилнинг 11 ойи давомида "Ёниги, энергия ресурсларининг сақланиши тўғрисида"ги қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган 95 та текшириш натижалари бунга тасдиқлаб турибди. Текшириш натижасига кўра мутасадди идораларга 78 та тақдирнома, 477 та қарор киритилиб, 568 нафар шахс қонун бузилишига йўл қўймаслик ҳусусида оғоҳлантирилди. 338 киши интизомий, 401 киши маъмурий жавобгарликка тортишди. 13 та жиноят иши қўзғатилиб, айбдор шахслар етказилган 26,4 млн. сўмлик зарарни ихтиёрли равишда тўлашди. 117,4 млн. сўмлик зарарни ундириш юзасидан судларга 588 та даъво аризаси киритилди.

Масалан, "Берунийтумангаз" филиали томонидан 2009 йил 1 январь ҳолатига туманда истиқомат қилувчи фуқаролар учун жами 708896900 сўмлик табиий газ олиниб, шундан йил давомида

120 минг сўмини кассага топшириб, 250 минг сўмини шахсий манфаати учун ишлатиб юборган. Ушбу ҳолат юзасидан ҳам жиноят иши қўзғатилди.

Айрим фуқароларнинг электр энергиясидан ўтринча фойдаланиши ҳам кишини уйга толдиради. Масалан, фуқаро Қ.Дармонов Нукус шаҳар марказий деҳқон бозорига жойлашган дўконда электр тармоғига яширинча улангани олиб, "Қорақалпоғистон электр тармоқлари" ОАЖ Нукус филиалига 963568 сўмлик зарар етказган. Шу бозордаги сомсахонада ишловчи А.Сейтова етказган зарар эса 316483 сўмини ташкил этади. Нукус шаҳар прокуратураси томонидан улар МЖТКнинг 101-модасига биноан жавобгарликка тортишди.

Шундайларнинг қасрига бошқаруш қўлайлигини ачинарилади. Қўш совуғи авж олаётган айни кунларда аксарият жойларда аҳолига табиий газ берилмаяпти (ёки паст босимда берилмоқда). Электр энер-

қаролар Т.Сапаров, М.Мамутов, Б.Жуманов, Ю.Собиров, Х.Ражабовлар. — Нега бундай бўлди ҳайронимиз. Тегинли идораларга қатнайвериб чарчадик. Энди арзимизни кимга айтишни ҳам билмай-миз.

— Баъзи тўрт-бештача "удабур" чакқонвойлар газ трубаларини ноқонунли равишда ўзларига қўлай бўлган жойлардан тортиб олишиб тартиббузарлик қилиш-япти. Натижада миттиллаб турган газимиз ҳам ёнмай ўчиб қолди. — дейди Тўртқўл тумани Улдибоғ ОФЙ да яшовчи фуқаролар Юсуф Латипов, Ёқуб Жуманиязов, Мухтор Султонов, Қурбонбой Бобо-жонов, Рейима Сапарова ва бошқалар (жами 34 киши).

— Чироқларимиз кундузлари ўчгани етмагандай кечалари ҳам алламаҳалгача ёнмай турди. Сабаби не экан, — дейди биз билан суҳбатда Беруний тумани Беруний Овул фуқаролар йиғинида яшовчи кўп болали онахонлар Манзура

Яқинда бир тўй базмида бўлдим. Келиннинг қийган либосига қараб, ер ёрилиб ерга кириб кетгудай аҳволга тушдим. Уни тасвирлаб беришга тил туғул, қалам ҳам ожизлик қилади. Ёнимдаги ёши каттароқ аёлдан: — Келин боланинг ота-онаси, амма-ҳолалари борми, ўзи? Қандай қилиб шундай либос билан чиқаришди? — дея сўраган эдим. — Э, ҳозирги ёшлар катталарнинг гапига ҳақ солармики, — деган жавоб эшитдим. Келин-қўевга оқ фотиҳа бериш учун маҳалланинг катта-ю кичиги, аёлу эркакни тўлганган. Мен эса тасарийлаб турган, уят қўчасига бошини тикиб ҳам кўрмаган келинга тикила туриб: "Афсус, афсус, бу келин эмас, келисизликка ҳам ярамайди" — дедим ичимда.

Қуёв бола-чи?! У ҳам келинга узукка қўз

ятни топташ, ота-онани, катта авлодни тан олмаслик, худбинлик, фаҳшини тарғиб этиш, "ким кучли бўлса-ўша ҳақ" деган ёвузлик қонунига амал қилишдан иборатдир. Шунинг учун ҳам давлатимиз раҳбари бу гоёни "Юксак маънавият — енгилмас куч" китобида "Маънавий ва ахлоқий тубанлик" дея изоҳлайди.

Инсоф-диёнат, миллий гурур, орият учун кураш юртимизда ҳеч бир замонада тўхтамаган. Утган асрнинг 20-чи йилларида миллатимизнинг фидойи зиёлилари жамиятимиздаги миллий маҳдудлик, маҳаллийчилик, маънавий бузуқлик каби миллиятни ичидан емираганин иллатларга қарши кураш олиб борадилар. Абдулла Авлоний айтганидек, ахлоқ тарбияси ҳусусий иш эмас. Бу тарбия ижтимоий ишдир. Хар бир халқнинг тарққий қилиши, давлатларнинг қўдратли бўлиши авлодлар тарбиясига кўп жиҳатдан боғлиқ.

Шундай экан, келинг, миллийлик, ўзлгимизга раҳна солаётган, ор-номус, уят ва андиша, шарму ҳақ каби муқаддас туйғуларимизни оёқ ости қилишга уринаётган "оммавий маданият" деб ном олган даҳшатли "офат"га қарши ўзимизнинг миллий маданиятимиз, асрлар оша яшаб келаётган қароили удуларимиз, одатларимизни давом эттирган ҳолда биргаликда курашайлик. Ташкирдан ёпирилиб келаётган баб-қазога қарши курашишимизнинг энг мақбул йўли — Президентимиз таъкидлаганидек маърифий кураш йўлини қучайтирайлик.

Ахлоқ тарбия — хусусий иш эмас

Ёзининг иссиқ кунларининг бирида ишдан чарчаб келиб, енгил-епчи оғвақландим-у, кечки салқинда дам олиш учун ташқарига чиқдим. Кўчада болалар қий-чув ўйнаётди. Бироз айлангач, уйимиз олдидаги ўриндиқлардан бирига ўтирмоқчи бўлдим-у, 2-3 қадам нарироқда ўтирган қиз билан йилгитга кўзим тушди. Уларнинг беҳаё қилиқларини кўриб, ўзимни ноқулай сездим... Ҳолатдан чиқиш мақсадида нарироқда ўтирган қўшнимдан булар қачондан бери ўтиришибди деб сўрасам: "Ҳа, буларми, икки соатлар бўлди", дея бепарвогина жавоб берди. Ҳа, у бепарвогина жавоб берди, лекин мен бунга жим қараб туролмадим... ўзимга-ўзим жаҳд қилган қўйи ошшқ-машшқларнинг ёнига бордим.

— Хой, болажонлар, ўзбекмисизлар? Ота-оналарнинг борми ўзи? Атрофда шунча одам, бола-чақа бўлса-ю, сизларни қаранлар, уялмайсизларми? — дедим. Йилгитнинг тиззасига бошини қўйиб ўтирган қиз эринюқлиқ билан:

— Э, ҳолажон, сиз энди қари одам, ниманиям тушунасиз ўзи, — деди тиржайиб. Сўнг "Джони, кетдик, бу ердан!" Барибир тинчлик беришмайди", деб ўрнидан турди. Уларнинг орқасидан қараб қолдим-у, йилгитга суяниб кетаётган қизнинг либосига қараб, (либос дейишга ҳам арзимайди) уят, номус ва хижолатдан бошимга оғриқ кирди.

Кетма-кет саволлар исканжарида қолдим. Катта-ю кичик билан тўла хибонда, "Ту-

риб кетинглар бу ердан" деб танбех бергани наҳотки бирорта оламнинг журғати етмаса?! Ёки қўчадаги тартиб-қонданнинг бузилишига ҳам албатта, ҳуқуқ-тартибот органи вакилларининг аралашуви керакмикин?

Кўча-қўйла, жамоат жойларида қўзга ташланганидан бундай ахлоқсиз ҳаракатлар ҳам ҳуқуқбузарлик ҳисобланар экан, уларни тартибга қадриш каби олийгина инсоний фазилатларни бажариш қийинми? Ахир, халқимиз битта болани етти маҳалла тарбиялайди, деб бежиз айтмаган-ку?!

Агар ҳар бир виждони уйғоқ одам ахлоқсизлик, жамоат тартибини бузувчиларга нисбатан бефарқ бўлмаса одоб-ахлоқ бора-сидик муаммолар қамайган бўларди, албатта. Афсуски, бундай нохуш ҳолатлар бизнинг бепарволигимиз, бефарқлигимиз, фарзандларимизни едириб-ичиришни биринчи ўринга, тарбияни эса кейинги ўринга қўйганлигимизнинг оқибатидир.

Кўча-қўйдаги ёшларнинг ахлоқсиз ҳаракатлари, айрим қизларимизнинг кишини хижолатла қўйишдан қийим-бошларига қўзимиз ўрганиб қолди ҳам дейлик. Лекин тўй маросимларида удулма айланиб бораётган, келин-қўевнинг "валъе"ни ўрганишдан бошлаб, келиннинг ҳар ярим соатда қийим алмаштириши каби миллатимизга ёт бўлган "замонавий" иллатлар маънавиятимиз томирига урилатилган болта эмасмикин, деб изтироб чекаман.

Мухлислар сони кўпайсин

Ассалому алайкум журматли тахриратчи!

Сизларни ва сиз оқола оила авзоларингизни кириб келган 2010 йил билан қизгин табриклисайми. Катта мақсадлар йўлида кўрсатаётган жонбозликларингиз ва биз мухлислар учун тақдир этаётган қизгин ижодингизга янги йилда янги зафарлар, омад тилайми.

2010 йилда ҳам рўзимизнингизни мунтазам қўзатиб борадиган мухлисларингиз кўпайишини тилаб қоламиз.

"Хуқуқ" газетаси орқали кўпгина қизиқари қонунчилик, ҳуқуқ-тартибот, жиноятчилик олами, ёшлар тарбиясига оид мақолаларни ошамиз билан қўзатиб борамиз ва ўқиб, таҳлил қилишга ҳаракат қиламиз. Газетанинг навбатдаги сонларини сабрсизлик билан кутамиз.

Газетанинг 2009 йил 42-сонида ўзбек спортини дунёга биринчилардан бўлиб танитган машҳур боксчи, жаҳон чемпиони Руфат Рискиев ҳақида чон этилган мақолани ўқиб жуда хурсанд бўлдик. Севишли спортчимизни ҳам байрам билан самимий табриклисайми.

Биз Оқдар туманининг 45 дан ортиқ аҳолиси 2010 йил учун "Хуқуқ" газетасига обуна бўлдик. Энг қувонарлиси, бу газета учун обуна ҳали давом этмоқда.

Салом билан

Бурхон УМИРОВ, Оқдар тумани Лошиш шаҳарчаси

Маълумки, мулкдор бўлиш ҳар бир шахснинг конституциявий ҳуқуқидир. Мулкдор бўлиш ҳуқуқининг конституциявий кафолатлари жамиятда шахс омилини улуғлаш баробарида мустақил давлат тараққиёти учун хизмат қилади. Бу эса ўз навбатида, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг том маънода ҳар бир шахснинг мулкий ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясини таъминлашнинг ҳуқуқий воситаси бўлиб ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов эътироф этганидек, "Мамлакатимизда кўп укладли иқтисодий таркибда давлат, корпоратив ва хусусий мулкчилик тенглиги, аynи пайтда хусусий мулкнинг устуворлиги аниқ белгилаб қўйилгани давлати-

рациянинг 23-моддасига асосан "Ҳар бир ишловчи киши ўзи ва oilаси учун инсонга муносиб яшашни таъминлайдиган адолатли ва қоникқарли даромад олишга, зарур бўлганда ижтимоий таъминотнинг бошқа воситалари билан тўлдирилувчи даромад олиш ҳуқуқига эга".

Халқаро умумэтироф этилган нормаларнинг тизимли таҳлили далолат беришича, ҳар бир шахснинг иқтисодий эркинлигини таъминлаш улар мулкий ҳуқуқларини амалга оширишнинг муҳим шартидир.

Конституция фуқаролар ҳуқуқи ва эркинликлари дахлсизлигини кафолатлайдиган мулк муносабатларини тартибга солишнинг нормаларини ўзида мужассам этган мил-

кинлигини, барча мулк шакллари-нинг тенг ҳуқуқлилигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баравар муҳофаза этилишини кафолатлайди. Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидадир. Мулкдор фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина мулкдан маҳрум этилиши мумкин. Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 54-моддасига мувофиқ мулкдор мулкига ўз хоҳишича эгалик қилади, ундан фойдаланади ва уни тасарруф этади. Мулкдан фойдаланиш экологик муҳитга зарар етказмаслиги, фуқаролар, юридик шахслар ва давлатнинг ҳуқуқларини ҳамда қонун билан қўриқланадиган манфаатларини бузмаслиги шарт.

рининг муҳим таркибий элементидир. Мулксиз бозор муносабатларини шакллантириб ҳам бўлмайди.

Бозор муносабатлари иқтисодий фаолият ва манфаатдорлик асосида ривожланади. Тадбиркорлик фаолиятининг эркинлигини таъминлаш энг аввало, уларнинг мулкка нисбатан эгалик туйғусини, бошқача айтганда, мулкдор бўлиш хоҳиш-иродасини рўйбга чиқаришга чамбарчас бoғлиқдир. Жамиятда мулк муносабатларнинг барқарорлигини ва мулкдорларнинг мулкий хавфсизлигини таъминламасдан туриб тадбиркорлик фаолиятининг эркинлигига ҳам эришиб бўлмайди. Шу сабабли, мулк эркинлик ва тадбиркорлик эркинлиги бир-бири билан узвий

лат томонидан тадбиркорлик субъектларининг рағбатлантириш чораларининг тизимли равишда қўрилиши иқтисодиётни эркинлаштиришни ва мулкдорларнинг мулкка эгалик туйғуси ва кўникмаларини шакллантиришга ўзининг ижобий таъсирини кўрсатмоқда. Бошқача айтганда, иқтисодиётнинг самарали иқтисодий усул ва воситалар асосида тартибга солиниши мулк муносабатлар иштирокчиларининг фаоллиги ҳамда уларнинг моддий нязматни яратиш борасидаги манфаатдорлигини оширишга хизмат қилмоқда.

Мулкдор бўлиш ҳуқуқи намоён бўлишининг белги ва хусусиятларини қуйидаги омиллар асосида тавсифлаб бериш мумкин. Биринчидан,

МУЛК ҲУҚУҚИ

унинг конституциядаги ифодаси — инсон ва жамият фаровонлигининг муҳим гарови

мизнинг сиёсий ва иқтисодий тизимини, биз барпо этаётган жамиятнинг маъно-мазмунини аниқ ва равшан кўрсатиб беради.

Биз мулк ва мулкдорлар масаласини ечишда умумэтироф этилган тамойиллар билан бирга, ўзимизга хос миллий хусусият ва ҳаёт тарзини инобатга олганмиз. Айни шундай ёндашув ва олиб бораётган сиёсатимиз мамлакатимизда ижтимоий-сиёсий барқарорлиқни сақлашда, иқтисодиётимизнинг ишончли пойдевори ва тез суръатлар билан ўсишини таъминлашда мустақкам омил бўлиб келмоқда.

Дунёда кўпгина тараққий этган, бугунги кунда барқарор ва бадавлат яшаб келаётган давлатлар таърибаси шундан далолат берадики, аввало ўзининг хусусий мулкига эга бўлган шахс ва бундай шахслардан иборат бўлган тоифа, бу бойликни янада кўпайтиришга, ўзини ва oilасини боқиб, шу билан бирга, давлат ва жамият зиммасида бўлган вазифаларни амалга оширишда ўз ҳиссасини қўшади. Ва энг муҳими, ўз юртида тинчлик ва осойишталикни сақлаш ва ҳимоялашда астойдил жон қўйдилади".

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси халқаро умумэтироф этилган норма ва қондалар талабларига тўла мос келади. Хусусан, Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларациясининг 17-моддасига кўра, "Ҳар бир инсон якка ҳолда, шунингдек, бошқалар билан биргаликда мулкка эгалик қилиш ҳуқуқига эга. Ҳеч ким эъравонлик билан ўз мулкдан маҳрум этилиши мумкин эмас". Бундан ташқари, мазкур Декларациянинг 8-моддасига мувофиқ, "Ҳар бир инсон унга конституция ёки қонун орқали берилган асосий ҳуқуқлари бузилган ҳолларда нуфузли миллий судлар томонидан бу ҳуқуқларнинг самарали тикланиши ҳуқуқига эга". Шунингдек, ушбу Декла-

лий ҳуқуқий қадриятдир.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг нормалари Фуқаролик кодексига янада ривожлантирилган тарзда ифодасини топган. Бинобарин, ушбу кодекснинг 207-моддасига кўра, хусусий мулк ҳуқуқи шахснинг қонун ҳужжатларига мувофиқ тарзда қўлга киритган мол-мулкка эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этиш ҳуқуқидир. Хусусий мулк бўлган мол-мулкнинг мулкдор ва қиймати чекланмайди. Бундан ташқари, Фуқаролик кодексининг 208-моддасида хусусий мулк ҳуқуқининг субъектлари белгиланган. Фуқаролар, ҳўжалик ширкатлари ва жамиятлари, кооперативлар, жамоат бирлашмалари, жамоат фонллари ва давлатга қарашли бўлмаган бошқа юридик шахслар хусусий мулк ҳуқуқининг субъектлари бўлиб ҳисобланадилар. Дарҳақиқат, Фуқаролик кодексининг 209-моддасига кўра, қонун билан ман этилган айрим ашёлардан ташқари ҳар қандай мол-мулк хусусий мулк бўлиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси шахснинг муҳим иқтисодий ҳуқуқи сифатида мулкдор бўлиш ҳуқуқини кафолатлайди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 36-моддасига кўра "Ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли. Банкка қўйилган омонатлар сир тутилиши ва мерос ҳуқуқи қонун билан кафолатланади".

Маълумки, жамиятнинг иқтисодий негизи сифатида мулк муҳим урин тутати. Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 53-моддасига асосан, бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Давлат ис-теъмолчилар ҳуқуқининг устуворлигини ҳисобга олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эр-

Мулкдор бўлиш фуқаролик ҳуқуқи муносабатлари субъектларининг иқтисодий ҳуқуқидир. Мулкдор бўлиш ҳуқуқи унинг эгасига тегишли мулк ҳуқуқ ҳисобланади. Ўтмишдан фарқи ўлароқ, мулкдор бўлиш нафақат конституциявий кафолатга, балки уни ижтимоий ҳаётда амалга оширишнинг етарли шарт-шароити яратилди. Давлат мулк шакллари-нинг тенг-лигини эътироф этган ҳолда уни ҳар томонлама ҳуқуқий, иқтисодий ва ташкилий жиҳатдан қўллаб-қувватлаётганлиги мулкка эгалик туйғусини шакллантиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Мулк мустақил тараққиётни таъминловчи жамиятнинг асосий иқтисодий негизидир. Ҳар қандай ҳўжалик фаолиятининг асосини мулк ташкил этади. Тадбиркор мулкнинг эгаллаш, фойдаланиш ва тасарруф этиш ҳуқуқига эга. Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 164-моддасига асосан, мулк ҳуқуқи шахснинг ўзига қарашли мол-мулкка ўз хоҳиши билан ва ўз манфаатларини кўлаб эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этиш, шунингдек, ўзининг мулк ҳуқуқини ким томонидан бўлмасин, ҳар қандай бузилишни бартараф этишни талаб қилиш ҳуқуқидан иборатдир. Мулк ҳуқуқи муддатсиздир.

Маълумки, мулк дахлсизлигининг асослари қонунда мустақкамлаб қўйилган. Фуқаролик кодексининг 166-моддаси талабларига кўра, мулк дахлсиздир ва қонун билан қўриқланади. Мулкнинг дахлсизлиги мулкдорга қарши турган барча субъектларнинг мулк ҳуқуқини бузишдан ўзларини сақлашдан иборатдир. Мулкдорнинг мол-мулкни олиб қўйишга, шунингдек унинг ҳуқуқларини чеклашга фақат қонунда назарда тутилган ҳоллардагина йўл қўйиладир.

Мулк бозор муносабатла-

боғлиқ. Бу дегани, жамиятда ҳар бир шахснинг мулкдор бўлиш ҳуқуқини амалга оширмасдан, улар эркинлигини таъминламасдан туриб иқтисодиётни тараққий эттириш мушкул масаладир. Конституциявий нормалар иқтисодий фаолият ва тадбиркорлик эркинлигини кафолатлаш баробарида барча мулк шакллари-нинг тенг ҳуқуқлилигини ҳамда ҳуқуқий жиҳатдан баб-баравар муҳофаза этишга хизмат қилади.

Мулкдорнинг мулкий ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, қолаверса мулкдор бўлишнинг конституциявий кафолатлари уларнинг иқтисодий маданияти даражасини оширишни ҳам тақозо этади. Мулк эгалик ҳуқуқи ўз навбатида шахснинг иқтисодий ҳуқуқини қамраб олади. Бошқача айтганда, ҳар бир шахснинг иқтисодий ҳуқуқи улар иқтисодий фаолияти эркинлигини таъминлаш ҳам назарда тулади. Шахснинг иқтисодий фаолият эркинлиги мустақил тараққиётнинг муҳим гаровидир.

Бинобарин, давлатнинг бош ислохотчилиги, ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳўжалик фаолиятига аралашувдан воз кечиш, давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш асосида мулкчилик муносабатларининг босқичма-босқич ислох этилаётганлиги мулкдор бўлиш ҳуқуқини таъминлашда муҳим омил бўлмоқда. Иқтисодий маънода товар-пул муносабатлари иштирокчилари учун тенг ва имтиёзли шарт-шароитларнинг яратилаётганлиги мулк эркин рағбатлантиришнинг асосий мезони вазифасини бажармоқда. Товарлар, ишлар, хизматлар ва молиявий маблағларнинг эркин муомалада бўлиши мулкдорлар мулкларини яратиш ва кўпайтиришга имкон бермоқда. Давлат томонидан самарали солиқ сиёсатининг амалга оширилиши мулкдорларнинг иқтисодий фаолиятдан манфаатдорлигини оширмоқда. Айниқса, дав-

мулк шакллари-нинг тенг ҳуқуқлилиги эътироф этилганлиги давлат мулк ҳуқуқчилигига барҳам бериш имконини яратди. Иккинчидан, мулк эгалик қадриятлар асосида мулкчилик муносабатларининг ривожланиётганлиги ва ҳуқуқий асослари яратилиб тақомиллаштирилиб бoғла-ётганлиги аҳолининг турмуш тарзига мос ҳолда олиб бoғил-моқда. Учинчидан, жамиятда янги қатлам - мулкдорлар синфи шаклланиётганлиги мулк эгалик ва инсон манфаатларига тўлиқ мос келади. Туртинчидан, қонуний асосда топишган мулкнинг ҳажми чегараланмаслиги мулкдорларнинг ҳомийлик фаолияти давлат томонидан қўллаб-қувватланаётганлиги мустақил тараққиётнинг миллий моделини ижтимоий ҳаётда татбиқ этишнинг муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда. Бешинчидан, мулкдор бўлиш имконияти кенгаётганлиги ва давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, кафолатлар тизимли тарзда инсон ва тадбиркорлар манфаатини қондириш ва ҳимоя қилиш орқали таъминланаётганлиги ўзининг натижасини бермоқда. Олтинчидан, ўтмишдан фарқи ўлароқ (ҳўжасизлик, бeпарволик, дангасалик, беғамлик кайфиятининг ҳукмронлиги) мулкка нисбатан эгалик туйғуси шаклланиётганлиги, меҳнатга нисбатан қизиқиш, тадбиркорлик фаолиятида ташаббускорликнинг вужудга келиши мулкчилик муносабатларида рўй берган муҳим янгиллик бўлиб ҳисобланади. Хулоса қилиб айтганда, мулк ҳуқуқининг конституциявий асослари инсон ва жамият фаровонлиги ҳамда давлат тараққиётини юксалтиришнинг муҳим воситаси бўлиб ҳисобланади.

Шухрат РЎЗИНАЗАРОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти ҳузуридаги Амалдаги
қонун ҳўжатлари мониторингини
институт гуруҳ раҳбари, юридик
фанлари доктори, профессор

Ҳар бир йил сайёрамиз ҳаётида ўз аксини қолдиради. Ҳар бир йил ўзгаришлар, муҳим воқеалар ва янгиликларга бой бўлади. Буларнинг барчаси инсон учун тараққиёт омилidir. Негаки, ўзгаришлар ривожланишга, хатолар хулоса қилишга, янгиликлар тараққиёт этишига туртки бўлади. Бу ҳолат дунёнинг ҳеч бир давлатини четлаб ўтмайди.

Ҳўш, 2009 йилда жаҳонда, шу жумладан Ўзбекистонда қандай муҳим воқеалар юз берди?

Аввало, 2009 йил Юртбошимиз томонидан "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" деб эълон қилинди.

16 январь. Президент Ислам Каримов раислигида Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик кенгашининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ишлар йўналишида амалга оширилган ушбу таҳлил қилиниб, келгуси режалар хусусида келишиб олинди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг таклифига биноан Россия Федерацияси Президенти Дмитрий Медведев 22-23 январь кунлари Давлат таширифи билан мамлакатимизда бўлди. Ташириф чоғида Ўзбекистон — Россия ҳамкорлигини янада ривожлантириш ва кенгайтириш масалалари, томонларни қизиқтирган минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик муаммолар муҳокама қилинди. Музокаралар якунида икки давлатнинг турли соҳалардаги ҳамкорлигини янада ривожлантиришга қаратилган икки томонлама қатор ҳужжатлар имзоланди.

4 февраль. Россия пойтахти Москвада Коллектив хавфсизлик шартномаси ташкилоти (ОДКБ) Коллектив хавфсизлик кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди. Унда минтақавий хавфсизлик, томонлар ўртасида бу борадаги ҳамкорлигини янада ривожлантириш масалалари кўриб чиқилди.

Февраль ойининг бошида бошланиб, бир неча кун давом этган сурункали ёмғир ва кучли шамол Марказий Американинг бир қатор давлатлари, хусусан, Коста-Рика, Никарагуа, Панама ва Сальвадорга жиддий зарар етказган. Ушбу давлатлар чегарадош ҳудудларидаги инфратузилмалар ишдан чиққан, аҳоли турар жойлари сув остида қолиб кетган. Ўнлаб киши ҳаётдан кўз юмган.

17 февраль. АҚШ президенти Барак Обама АҚШнинг Афғонистонда жойлашган ҳарбий контингентини кўпайтириш тўғрисида фармойиш берди. Ушбу фармойишга асосан 2009 йил давомида Афғонистонга қўшимча яна 17 минг ҳарбий сафарбар этилди.

Шу кунги Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Оқсаройда АҚШ қуроли кучлари Марказий қўмондонлиги қўмондони Дэвид Петреусни қабул қилди. Учрашувда минтақавий хавфсизлигини таъминлаш, қўшни Афғонистонда вазиятни барқарорлаштириш, шунингдек, халқаро терроризмга, наркотрафикка, оммавий қиргин қуролининг тарқалиши ва бошқа замонавий таҳдидларга қарши курашиш борасида томонларни қизиқтирган масалалар юзасидан фикр алмашилди.

24 февраль. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг таклифига биноан Туркменистон президенти Гурбангули Берdimухамедов расмий ташириф билан мамлакатимизга келди. Таширифдан асосий мақсад икки давлат ўртасида барча соҳалардаги алоқаларни мустаҳкамлашдир.

27 март. Тошкентда Шанхай Ҳамкорлик ташкилоти Минтақавий аксилтеррор тузилмаси (ШХТ МАТТ) Кенгашининг навбатдаги ўн тўртинчи мажлиси бўлиб ўтди. Кенгашда ташкилий ишлар ва кадрларга, ШХТ МАТТ Ибройра Қўмитаси фаолиятининг молиявий таъминотига ҳамда ШХТга аъзо давлатларнинг терроризм, айирмачилик ва экстремизмга қарши кураши-

даги ҳамкорлигининг ҳуқуқий асосини янада такомиллаштиришга доир масалалар юзасидан бир қатор қарорлар қабул қилинди.

27 март. Индонезиянинг Жакарта шаҳри яқинидаги посёлкалардан бирида дамба ўпирилиб кетган. Натижада бир қанча тураржой бинолари сув остида қолиб, 50 киши ҳаётдан кўз юмди. Юзлаб одамлар бедарак йўқолди.

31 март. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Оқсаройда Уммон султонилиги миллий иқтисодиёт вазири, Молиявий ишлар ва энергетик ресурслар бўйича кенгаш раисининг ўринбасари Аҳмад бин Абдунаби Маккийни қабул қилди. Учрашув чоғида икки давлат ўртасидаги иқтисодиёт, молия ва энергетика соҳасида ҳамкорлиқни кучайтириш масалалари юзасидан фикр алмашилди.

Апрель ойининг бошларида фан соҳасида жуда муҳим воқеа рўй берди. Астрономлар галактикалар оралиғида жуда катта фазовий бўшлиқ мав-

жудлигини аниқлашди. Ушбу бўшлиқнинг ҳажми 3,5 миллиард ёруёқ йилига тенг. Агар у билан боғлиқ далиллар янада мустаҳкамланса, ернинг пайдо бўлишига доир амалдаги назарияларни яна бир қарра таҳлил этишга тўғри келади. Негаки, бўшлиқнинг пайдо бўлиши, олимларнинг фикрича, "улкан портлаш" назариясига қарама-қарши экан. Ушбу янгилик "Олти даражалик ҳудуд" — "6dF" деб номланган йирик галактика тадқиқотлари доирасида амалга оширилган. Мазкур тадқиқот самараси ўлароқ, Жанубий ярим шардаги осмон jismlarининг қарийб 41 фониз ўрганиб чиқилган. Барча кузатув ишлари Австралиядagi улкан оптик имкониятга эга бўлган телескоп ёрдамида бажарилган.

6 апрель. Италия марказидаги Абрүццо ҳудудида кучли ер силқиниши содир бўлди. Зилзила маркази Лакуила шаҳридан 85 километр Шимоли-шарқда қайд этилган ва унинг кучи Рихтер шкаласи бўйича 6,3 баллга етган. Табиий офат натижасида 300 киши ҳалок бўлган. 1500 дан зиёд жараҳатланган.

Бу ой Таиланд давлати учун жуда оғир кечди. Бир неча кун давом этган оммавий тартибсизликлар мамлакат иқтисодиётига катта талофат келтирди. Намойишчилар амалдаги ҳукуматнинг истеъфога чиқишини ҳамда ўша вақтда чет элдан бўлган собиқ бош вазир Таксин Чинаватнинг ҳокимиятга қайтишини талаб қилишди.

Уларнинг мамлакат ҳарбийлари билан бўлган тўқнашувларида 80 дан зиёд киши жараҳатланди. Юзага келган вазият туфайли мамлакатда бўлиб ўтадиган бир қатор муҳим тадбирлар, хусусан, янги йил байрами, жануби-шарқий Осиё давлатлари ассоциацияси (АСЕАН) саммити бекор қилинган.

Лекин бу ҳолат спорт ривожини тўхлатмади. 12-19 апрель кунлари Таиланд пойтахти Банкок шаҳрида ўтказилган 3-жаҳон яккакурашлар ўйинларида муайтай

мамлакатимизда бўлди. Ташириф чоғида Ўзбекистон Республикаси билан Корея Республикаси ўртасидаги ҳамкорлиқни кенгайтириш ва ривожлантириш масалалари, томонларни қизиқтирган минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик долзарб муаммолар муҳокама қилинди. Музокаралар якунида икки давлатнинг турли соҳалардаги ҳамкорлигини ривожлантиришга қаратилган икки томонлама ҳужжатлар имзоланди.

11 май. Ҳиндистоннинг Уттар-прадеш штатида кучли довул кузатилади. Бу ернинг табиати учун гайриоддий ҳисобланган бу офат натижасида штатнинг электр таъминоти тизимида жиддий зарар етди. Натижада 22 та туман электр майдонидан узилди қолган. Довул оқибатида 30га яқин киши ҳалок бўлган.

15 май. АҚШ Конгресси давлат дастурлари доирасида молиялаштирилган қатор лойиҳалар учун 96,7 миллиард доллар ажратишга қарор қилди. Ушбу маблағнинг 70 миллиард доллардан зиёдагини Ироқ ва Афғонистондаги ҳарбий ҳаракатларни молиялаштиришга йўналтириш, шунингдек, Афғонистон иқтисоди-динини яхшилаш, мамлакатда демократик ислохотларни амалга ошириш учун 980 миллион доллар сарфланиши кўзда тутилган. Яна бир миллиард доллар Покистонга ажратилиб, унинг 400 миллиони толибларга қарши ҳарбий ҳаракатларга, 600 миллиони эса иқтисоди-etni барқарорлаштириш ва мамлакатни демократлаштиришга ишлатилади.

20 май. Англиялик Перри

2009 йилининг

бўйича Ўзбекистон терма жамоаси саккиз нафар спортчи билан қатнашиб, 7 та олтин ва 1 та кумуш медал билан умумжамоа ҳисобида фахрли биринчи ўринни кўлга киритди.

27 апрель. Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти ер юзида "чўчка гриппи"

Уоткинсе дунёдаги энг кичик автомобилни яратди. "Wind-Up" дег номланган митти машинанинг баландлиги 99 см, узунлиги 129,5 см, эни 66 см, оғирлиги эса 150 килограммни ташкил этади. Уоткинсининг ихтироси Жаҳон рекордлар академияси томонидан расман тасдиқланиб, у дунёдаги тўрт филдиракчи энг кичик транспорт воситаси сифатида тан олинган. Гарчи ташқи кўриниши болалар ўйинчоғига ўхшаб кетса-да, ушбу автоловнинг катта йўлларда ҳаракатланишига рухсат берилди. "Wind-Up" соатга 64 километр тезликда ҳаракатлана олади ва 100 километр масофага 4 литр ёнилғи сарфлайди.

Бразилияда узок вақт давомида тинимсиз ёмғир ёғиши натижасида мамлакатнинг шимолий ва шимоли-шарқий қисмини сув босган. Табиий офат туфайли 370 минг киши бошпанасиз қолган. 46 киши эса ҳаётдан кўз юмган. Бразилиянинг 13 штатидаги 407 аҳоли яшаш ҳудуди жиддий таълофат кўрган.

21 май. Шарқий Африканинг олти давлати Сомалининг ҳаво ва денгиз ҳудудларини қамал қилиб олишни сўраб, Бирлашган Миллатлар ташкилотига мурожаат қилган. Алдис-Абебада бўлиб ўтган Ҳукуматлараро тараққиёт агентлиги учрашуви чоғида Сомалидаги вазият қўшни давлатлар хавфсизлигига раҳна солаётгани муҳокама қилинганидан сўнг шундай қарорга келинган.

Ёслатиб ўтамиз, Сомалида 1991 йил-

дан бўён фуқаролар уруши давом этмоқда.

27-29 май. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов Бразилия Федератив Республикаси президенти Луис Инасиу Лула да Силваннинг таклифига биноан ушбу мамлакатда бўлди. Ташриф чоғида Ўзбекистон Республикаси билан Бразилия Федератив Республикаси ўртасида ҳамкорликни кенгайтириш ва ривожлантириш масалалари, томонларни қизиқтирган минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик долзарб муаммолар муҳокама қилинди. Музокаралар якунида икки давлатнинг турли соҳалардаги ҳамкорлигини ривожлантиришга қаратилган икки томонлама қатор ҳужжатлар имзоланди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов Бразилияга кетаётиб, 26 май кўни Мадрид шаҳрида тўхтаб ўтди ва Испания Қироли Хуан Карлос ҳамда Испания Қиролигининг бошқа расмий шахслари билан учрашди. Ушбу учрашувлар чоғида Испания ҳамда Ўзбекистон ўртасидаги савдо-иқтисодий, туризм соҳасидаги алоқаларни янада мустаҳкамлашга қаратилган келишим олинди.

29 май. Гулистон шаҳридаги "Ёшлик" марказий стадионда мактаб ўқувчиларининг "Умид ниҳоллари-2009" спорт мусобақалари республика босқичи старт олди.

Шунингдек, май ойида олимлар Арк-

ви бўлиб ўтди. Унда амалдаги давлат раҳбари Маҳмуд Аҳмадинажод галаба қозонгач, номзоли қўйилган Мир-Хусайн Мусави овозларни ҳисоблашда қонунга зид ҳатти-ҳаракатлар амалга оширилганини билдириб, тарафдорларини оммавий тартибсизликлар уюштиришга чақирган.

15-16 июнь. Россия Федерациясининг Екатеринбург шаҳрида Шанхай ҳамкорлик ташкилоти (ШХТ) Давлат раҳбарлари кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди. Саммит якуни бўйича ШХТнинг Екатеринбург декларацияси, терроризмга қарши конвенцияси ва қатор қарорлар имзоланди. ШХТга раислик Ўзбекистон Республикаси га ўтди.

17 июнь. Аргентина пойтахти Буэнос-Айрес ЮНЕСКОнинг махсус кўмитаси томонидан "2010 йилда жаҳон китоблар пойтахти" дея эълон қилинди. Бундай рамзий номга китобхонликка бағишланган энг яхши лойиҳаларига эга бўлган, шунингдек, китобсаварлик даражаси юқори саналган шаҳар лойиҳа қўрилади. Шу вақтгача бундай эътирофга Мадрид, Александрия, Турин, Богота, Нью-Дехли, Амстердам, Монреаль ва Антверпен каби шаҳарлар сазовор бўлган эди.

26 июнь. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов 28 июнь кўни Оқсаройда Хитой Халқ Республикаси Дав-

2200 йиллиги тақдироти маросими бўлиб ўтди. Талбир Япония сайёҳлик агентлик уюшмаси ҳамда "Эй-Жи-Ти" сайёҳлик компанияси томонидан мамлакатимизнинг Япониядаги элчихонаси кўмағида ташкил этилиб, унда мамлакатнинг 45 дан зиёд сайёҳлик компанияси, ишбилармон доиралар ва жамоатчилик вакиллари иштирок этишди.

9 июль. Италиянинг Аквила шаҳрида "Катта саккизлик"ка аъзо давлатлар раҳбарларининг навбатдаги саммити бўлиб ўтди. Буюк Британия, Франция, Германия, АҚШ, Россия, Италия ва Япония мамлакатлари етакчилари иштирок этган мазкур талбирда жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, иқлим ўзгариши муаммолари ҳамда ривожланаётган давлатларга ёрдам кўрсатиш масалалари муҳокама этилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

13 август. "Population Reference Bureau" ташкилоти томонидан олиб борилган тадқиқотлар якуни эълон қилинди. Унга кўра, 2011 йилга бориб ер юзи аҳолисининг сони етти миллиард кишига етар экан. Аҳоли нуфусининг ошиши кўпроқ Осиё, Африка, Латин Америкаси ва Кариб ҳавзаси мамлакатларига тўғри келаркан. 2050 йилга бориб эса Ҳиндистон дунёдаги аҳолиси энг кўп мамлакатга айланиши башорат қилинмоқда. Тахминларга кўра, уша вақтда бу давлатда 1,7 миллиард одам истиқомат қиларкан.

20 август. Афғонистонда президентлик сайлови ўтказилди. Унда мамлакатнинг амалдаги раҳбари Ҳамид Карзай галаба қозонди. Сайлов жараёнида турли кўпуровчиликлар содир этилиши мумкинлиги ҳусусида ахборот тарқатилганига қарамай, ушбу талбир тинч ва аҳолининг сиёсий уюшқоқчилиги бўлиб ўтди.

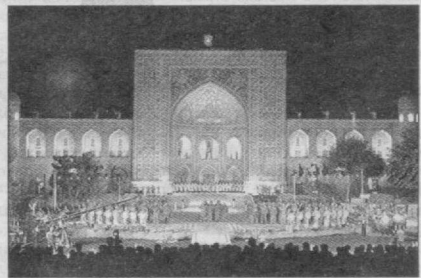
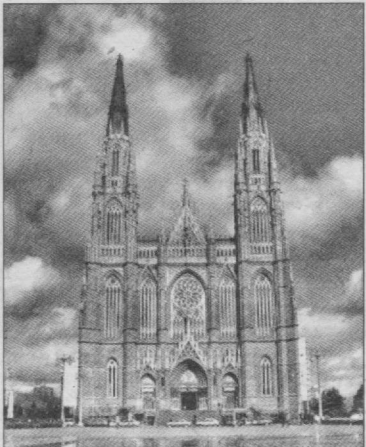
27 август. Кўҳна ва навқирон Самарқандда "Шарқ тароналари"

ҳайдовчи "темир тулпор"ига оғзаки буйруқ бериши ёки у билан бемалол мулоқотга киришиши мумкин. Шунингдек, ушбу технология орқали автоуловнинг техник ҳолати ҳақида ҳам мунтазам ахборот олиб туриш имконияти яратилади. Агар фавқулодда ҳолат юзага келса, қурилма уша заҳоти қўтқарув хизмати билан боғланади. Бу автомобиль индустрияси янги поғонага кўтарилаётганлигидан далолатдир.

"Forbes" журнали 2009 йилда энг қimmat баҳо тураржойлар рўйхатини эълон қилди. Унга кўра, АҚШнинг Холмбай Хилс районида жойлашган, умумий майдони 5200 кв. метрга тенг бўлган хонадон биринчи ўрин (150 млн. доллар)га лойиҳа қўрилади. Рўйхатнинг иккинчи ўрнида Техасдаги 125 млн. долларлик уй, учинчи ўринда эса Буюк Британиядаги 117 млн. долларлик хонадон қайд этилган.

Бу тураржойларда кино ва спорт заллари, кутубхона, гўзаллик саломи ҳамда бошқа турли хизмат кўрсатиш мажмуалари мавжуд.

21 ноябрь. Хитойнинг Хэйлунцзян музофотидаги кўмир конларидан бирида ҳалокат содир бўлди. Мамлакат тоғ-кон sanoati тарихидаги энг йирик талофат, дея баҳоланган ушбу фожиа натижасида 108 киши ҳаётдан кўз юмган. 100 га яқин киши турли даражада тан жароҳати олган.

МУҲИМ ВОҚЕАЛАРИ

тика музликларидан топишган нефть ва табиий газ захиралари ҳажмини аниқлашти. Мазкур музликлар қаърида дунё "қора олтин" захирасининг 30 фоизи мавжуд экан. Аслида бу минтақада нефть ва табиий газ манбалари борлиги анча олдин маълум бўлган эди. Аммо шу пайтгача унинг миқдори ҳақида бир тўхтамга келинмаётган эди. Олиб борилган изланишлар натижасида, Арктика музликларининг АҚШ, Россия, Дания, Норвегия, Исландия ва Канада давлатларига туташ ҳудудларида ана шу табиий бойликлар миқдори нисбатан кўпроқ эканлиги маълум бўлган.

2 июнь. Сальвадор ва Куба мамлакатлари ўртасидаги дипломатик муносабатлар тикланди. Икки давлат расмийлари бу борадаги муҳим ҳужжатга имзо чекишди. Куба ва Сальвадор давлатлари ўртасидаги ўзаро алоқаларнинг ижобий томонига ўзгаришида Сальвадорнинг янги президенти Маурисио Фунес жонбозлик кўрсатди. Мазкур давлатлар ўртасидаги алоқалар 1959 йилда узилиб қолган эди. Сальвадор томони бу ҳолатни Фидель Кастронинг ҳукумат тепасида келиши билан изоҳлаган эди.

5 июнь. Оқсаройда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов Баҳрайн Подшоҳлиги молия вазири шайх Аҳмад бин Муҳаммад Ол Халифани қабул қилди. Учрашув давомида Ўзбекистон Республикаси билан Баҳрайн подшоҳлиги ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик истисқобларига доир масалалар муҳокама қилинди.

12 июнь. Эронда президентлик сайло-

лат кенгаши раҳбарининг ўринбосари Ли Кэцянни қабул қилди. Учрашув чоғида икки томонлама муносабатларга доир ҳамда халқаро ва минтақавий ривожланиш йўналишлари билан боғлиқ масалалар юзасидан атрафлиқча фикр алмашилди.

Лас-Вегасда музика санъатининг поп йўналиши "қироли" дея эътироф этилган қўшқичи Майкл Жексон вафот этди. Қутилмаганда унинг юраги тўхтаб қолган. Бу ҳол унинг миллионлаб мухлисари учун чинакам фожиага айланди.

7 июль. Дунёнинг энг қimmat шаҳарлари рўйхати эълон қилинди. Япония пойтахти Токио ушбу рўйхатда биринчи ўринни эгаллади. Иккинчи ўрин кун чиқар юртнинг яна бир шаҳри Осакага насиб этди. Учинчи поғонада эса Москва қайд этилган. Кей-

VII халқаро музика фестивалининг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди. Ушбу талбирда жаҳондаги кўлаб давлатлар вакиллари иштирок этишиб, ўз санъатларини ихлосмандларга намойиш этидилар.

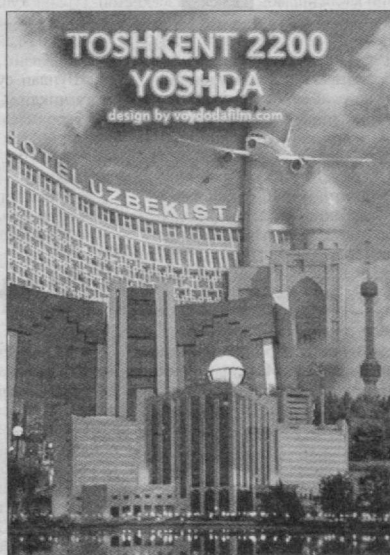
1 сентябрь. Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги кўни, сўнгра Тошкент шаҳрининг 2200 йиллиги кенг нишонланди.

4-5 октябрь. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов давлат таш-

инги ўринларни Женева, Гонгкўнг, Лондон шаҳарлари эгаллашди.

Япония пойтахти Токиода Ўзбекистоннинг туриетик салоҳияти ва Тошкентнинг

рифи билан Уммон Султонлиги да бўлди. Давлат ташрифи доирасида икки давлат ўртасида иқтисодий, савдо-иқтисодий ва сайёҳлик соҳаларига оид ўнлаб қонун ҳужжатлари имзоланди.

19 ноябрь. "Mercedes Benz" компанияси янги русумдаги автомобилларини ҳайратомуз технология билан жиҳозлашни билдирди. Қурилманинг ўзига ҳо ҳусусияти шундаки, унинг ёрдамида

каби чарм тўп усталаридан ўзиб етди. Мессига нуфузли мукофот — "олтин тўп" тантанали равишда топширилди.

27 декабрь. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашлари сайловлар бўлиб ўтди.

Юқорида қайд этилган воқеалар 2009 йилда рўй берган ҳодиса, янгилик ва ўзгаришларнинг айримлари, ҳолос. Умид қиламизки, қириб келган 2010 йилда табиий офатлар, муҳқин ҳодисалар, инсон қурбонлигига олиб келиши мумкин бўлган бошқа воқеалар сони кескин камаяди. 2010 йил барчамизга омад ва бахт олиб келсин.

Жамшид РАҲМОН тайёрлади

Хар бир инсоннинг ўз олдига қўйган мақсади бўлади. Зеро, шу мақсад ҳаётининг мазмунига айланиб бораверади. Укмен Агаҳ ҳам орзу ва мақсадлари кўп инсон. У асли туркиялик бўлиб, 1995 йил юртимизга чет эл инвестори сифатида кириб келган. У даставвал, мамлакатимизда муқим яшаш ва кенг қўламли хусусий тадбиркорлик фаолиятини юритишни мақсад қилиб олган. Орзу-интилишлари сабаб, 2000 йил Фурат Демиртолнинг ишончини қозонади. Фурат ватандошининг эзгу мақсадларини тушуниб, ўзига тегишли бўлган "Емек" Ўзбекистон-Туркия қўшма корхонасининг таъсисчи мақоми ҳамда мазкур корхонанинг раҳбарлигини унга тоширади. Келишувга биноан Фурат корхонага қиритган улушини Укмен Агаҳдан тўлалигича олади.

Шу ўринда корхона тўғрисида қисқача маълумот. "Емек" асли туркча сўз бўлиб, овқат (таом) деган маънони англатади. "Емек" Ўзбекистон-Туркия қўшма корхонаси 1995 йилда Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигидан тегишли рақам билан рўйхатдан ўтган. Корхонанинг асосий фаолияти полипропилен қоплар, темир листларни қайта ишлаш ва колбаса маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳамда бугдой маҳсулотларини қайта ишлаш орқали сифатли ун маҳсулотларини ишлаб чиқаришга ихтисослашган.

Янги раҳбар корхонада ўзгача бошқарувга ўтди. У аввало, афғорига хуфёна иқтисодиёт ҳоҳсида кучли билим ва тажрибага эга бўлган шахсларни тўплади ва уларга масъул мансабдорлик лавозимларини берди.

Хусусан, Укмен Агаҳ томонидан корхонанинг тижорат ишлари бўйича бош директор ўринбосари Айилмаз Кемал, кейинчалик Тен Лариса, бош ҳисобчи лавозимига Алижан Хажикозиёв ва йиғув цехи ҳамда металлани қайта ишлаш цехи бошлиғи этиб Асрорхонжа Бабабаҳжаевлар тайинланди. Режали равишда лавозимлар тақсимлангандан сўнг, жиноий гуруҳ дастлабки ишни корхонанинг Низом жамғармасини оширишдан бошлади. Укмен Агаҳ юртимиздаги тегишли муассасаларга корхонанинг Низом жамғармаси 316 минг АҚШ доллари эканлигини айтиб, қўшма корхонани қайта ташкил этилганлиги тўғрисида хулоса беришларини сўрайди. Амалда эса 305 минг АҚШ долларилек бугдойни қайта ишлаб,

ун маҳсулотларини тайёрлайдиган тегиримон ускуналарини қиритди, холос. Бу билан корхонанинг Низом жамғармаси тўлиқ шакллантирилмай қолаверди. Шу ерда Укмен Агаҳ қонунчилигимизда кўрсатилган 10 йиллик имтиёзларни қайта қўлга киритиш ҳамда шу йўл орқа-

ли даромадларини янада оширишни режалаштирди чоғи, тегишли муассасаларнинг раҳбарлари қўйнига қўл сола бошлади. Иزلанган имкон топибди дегандаридай, Укмен Агаҳнинг дастурхонидан лўқма егувчилар ҳам топилиди. Луқманинг кучини қарангки, яна 10 йиллик имтиёз корхона остонасига бош эгди.

Бу ишлар амалга оширилгач, Укмен Агаҳ Тошкент шаҳар Божхона бошқармасининг мансабдорларига юзланди. Улар ҳам бу ариқдан сув ичишди чоғи, "Емек" қўшма корхонасига ўз эҳтиёжлари учун импорт қилинган товарларга нисбатан қўшимча қиймат солиғи ва акциз солиқларидан имтиёз қўллаш ҳақида топишриқнома бўйича тегишли кўрсатмалар беришди. Бу имтиёзларнинг барчаси сохта бўлишига қарамадан қонунийлаштирилди.

Мазкур ноқонуний имтиёзлар "Емек" Ўзбекистон-Туркия қўшма

корхонасида хуфёна иқтисодиёт авж олиб кетишига замин яратди.

Жиноий гуруҳ дастлаб, "Емек" қўшма корхонасига ўз эҳтиёжлари учун уч босқичда 17 млн. сўмлик, 15 млн. сўмлик ва 30 млн. 609 минг сўмлик товар моддий бойликларни қиритади. Шундан сўнг улар олдинги олиб ўтилган маҳсулотларга берилган "Ўзбекэкспертиза"сининг тегишли рақамли 3 та сертификат бланкиси ва муҳрини такроран қалбакилаштирилади ва мазкур сертификатлар асносида такроран маҳсулотларни расмийлаштирилади. Бунинг натижасида 62 млн. 696 минг сўмлик товарларнинг импорти учун имтиёз берувчи ушбу қалбаки сертификатлар Тошкент шаҳар Божхона бошқармасига тақдим қилинади. Ўз навбатида бу ерда бож тўловлари бўйича имтиёзлар ноқонуний қўлланилади.

“Емек”нинг қусмоғи...

Укмен Агаҳ бошчилигидаги жиноий гуруҳ биринчи ишларини қойилмақом тарзда амалга оширгач, янада каттароқ режаларни туза бошлади. Аслида "Емек" қўшма корхонаси улгуржи савдо билан шугулланиш ҳуқуқини берувчи тегишли рухсатномага эга бўлмасда, мазкур савдо билан шугулланишга киришади. Бу йўлда жиноий гуруҳ хусусий тадбиркорларга 2006-2007 йилларнинг 6 ойи давомида 189 млн. сўмлик текис металл листларини улгуржи тартибда сотиб юбориб, ҳужжатларга текис металлларни қайта ишланган, яъни горфированный (тўлқинсимон) шаклдаги тўғрисида ёзувлар қиритади.

Шунингдек, улар 2007 йилнинг январь-май ойлари давомида "Емек" қўшма корхонасига чет элдан олиб келинган жами вази 4.183,15 тон-

на, умумий қиймати 585 минг 643 АҚШ доллариға тенг бўлган "Бугдой" товарини ҳамда вази 102 тонна, қиймати 170 минг 860 АҚШ доллариға тенг "Товуқ фарши" товарини "эркин муомалага чиқариш" хусусида божхона режимида расмийлаштирилишига эришади. Бундан улар "Бугдой" товари расмийлаштирувида жами 145 млн. 981 минг сўм ва "Товуқ фарши" товарининг расмийлаштирувида 222 млн. сўм миқдорда божхона тўловларини тўлашда ноқонуний равишда имтиёзлар олишади.

Бундан ташқари, жиноий гуруҳ давлат органларига сохта ҳужжатларни доимий равишда тақдим этиб келади. Бунинг натижасида 2006 йилда 23 та импорт шартномаларига мувофиқ 5 млрд. 985 млн. сўмлик, 2007 йил 1 июлга қадар 13 та им-

порт шартномаларига мувофиқ 2 млрд. 603 млн. сўмлик, жами 8 млрд. 588 млн. сўмлик товарлар учун 2 млрд. 114 млн. 805 минг сўмлик божхона божини тўлашмайди.

Улар юқоридагилардан ташқари, 2 млрд. 586 млн. сўмлик қўшилган қиймат солиғи ва 1 млрд. 305 млн. сўмлик акциз солиғи, жами 6 млрд. 6 млн. сўмлик давлат томонидан белгиланган жуза кўп миқдордаги солиқлар, йиғимлар, бож ва бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан қасдан бўйин товлаб келишади.

Албатта, бундай қинғирликлар узоқ давом этмаслиги барчага аён. Зеро, жиноий қилмиш учун жавобгарлик муқаррар. Пичоқларини доимо мой устида кўраётган ва шунинг натижасида давлат манфаатларига жиддий зарар келтираётган бундай қилмасларга нисбатан жазонинг муқаррарлиги таъминланади.

Сайдулло ЭЛМУРАДОВ,
Бош прокуратура бошқарма
АМИБ катта терговчиси
Ўткир ДЕХҚОНОВ,
«Huquq» мухбири

Камол (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ўйрилик жиноятда гумондор сифатида қақрилиб, қўйиб юборилгач, хотини Муяссарни олиб Россияга ишлаш учун кетди. Муяссарнинг ой-куни яқинлашиб қолгач, уйига қайтди, эри эса ишини давом эттириш учун қолди. Кўп ўтмай аёл фарзандини бўлди.

Муяссар Россиядан қайтган куни қайнона-қайнонати унга: "Эрингни милиция қидираяпти. Чўпонларнинг ўйрилган қўйларига Камолнинг ҳам қўли бор эмиш. Хар куни бизни чақиртиргани-чақиртирган", дейишди.

БИЛИБ ҚИЛИНГАН ХАТО

Кўп ўтмай туман ички ишлар бўлими бошчилигининг биринчи ўринбосари Маъруф Соёпов Муяссарнинг келганини эшитиб, уни ҳам чақиртирди.

— Эринг қаерда? — деди у аёлга.
— Россияда.

— Алдаппасан, бирон жойга яшириб қўйгансан.

— Алдаётганим йўқ, ишонмасангиз мана телефон рақами, қўнғироқ қилиб, Камол билан гаплашди. Камол: "Ҳозир ватанимга қайта олмайман, чунки паспортимни йўқотганман", дея жавоб берди.

Шундан сўнг, М.Соёпов ҳар куни Муяссарни ички ишлар бўлимига чақиртираверди. Шундай кунларнинг бирида у: "Эрингни топ! Дилшод учун бизни безор қилиб юборди, Россиядан кела олмаса ўзинг харажанини қил. Эрингинг "иши"ни ёпишим керак", деди.

— Харажати қанча бўлади? — қўрқа-писа сўради аёл.

— Минг доллар.

— А-а-а! — аёл бироз анқайиб қолди. — Бизда бунча пул йўқ. Қаердан оламан шунча пулни?

— Қаердан бўлса ҳам топасан. Пулни олиб келсанг эрингинг "иши"ни босди-босди қилиб юбораман, — деди М.Соёпов.

Муяссар уйига қайтиб, бўлиб ўтган воқеа-

ни қайнона-қайнонати айтди. Улар бир-бирига қараб: "Қизим, бизда бунча пул йўқ", дейишди. Шундан сўнг у отасидан қарз сўраш учун йўлга чиқди. Отаси ҳам қизига бунча пул топиб беролмаслигини айтди. Муяссар сўраб-сўриштириб, ҳеч қаердан пул топа олмади. М.Соёпов эса уни ҳадеб ҳузурига чақиртиришдан чарчамади.

— Айтган пул нима бўлди? — деб сўради у бир сафар қатъий оҳангда.

— Ҳозир пулим йўқ. Бир ойлар сабр қилсангиз...

— Йўқ, бўлмайди, ҳозир топиб келасан. Бугун Самарқандга бораёяман, ишни бирдан ҳал қилиб келаман. Эрингни қидирувчилар доскасидаги расмини олиб ташлайман, — деди. Шундан кейин ҳам улар бир-неча бор учра-шишди. Хар сафар М.Соёпов ундан пул топиб келишни талаб қилаверди. Муяссар ҳам савдо-лаша-савдолаша 1000 доллари 800 минг сўмга "туширди". Ниҳоят, аёл 800 минг сўмни қўлтиқлаб М.Соёповнинг ҳузурига йўл олди.

— Мен сизга эрталаб олиб келинг дегандим, нега кечикдингиз?

— Ишчи чиқиб қолди, кечирасиз.

— Бу ерда қанча ўзи?

— Саккиз юз минг сўм.

Ўзига оҳанграбдек тортаётган пул солиг-чан целлофан пакетининг ичига қўз қирини ташла-дан М.Соёповнинг хечраси ёришди. Унинг дўқ-пўписаси бесамар кетмагандан қувонди, аммо хонага "бемаврид" ташриф буюрган вилоят МХХ ходимлари "ишни белгита тепишди". Шу билан ўртадаги "қелишув-савдо" тугаллан-май қолди.

Ўзига ҳалдан зиёд ишониб нафсини эркин қўйган ички ишлар ходими М.Соёпов қонун ҳамма учун баробар эканини, жиноятга жазо муқаррарлигини аңглаб етган бўлса ажаб эмас.

Сирожиiddин САТТОРОВ,
Самарқанд вилоят прокуратураси
АМИБ катта терговчиси.

Қўшнисини тунаган бола

Тарбия, аввало, одамнинг жамият-даги ўрнини белгилайди. Шу боис, ота-она бола тарбиясига этиборини энг биринчи ўринга қўйиши лозим. Лоқайд-лик бу боралда катта хатолар.

Асрор Жамиллов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) эндигина 15 ёшда. У ҳади ҳаётининг паст-баланди, унинг қўй-ишчилари тўғрисида тушунага ҳам эга эмас. Одатда бу ёшдаги болалар тур-ли нарсаларга жуза қизиқилган бўли-шади. Қўл телефони, велосипеди бўлиб, яхши қийиниш, кино, томо-шаларга бориш ва ҳоказо...

Асрор ҳам шундай орзу-ҳаваслардан йироқ эмас. Бунга эришиш учун эса фақат пул муаммоси бор. Афсуски, у пул топиш учун эгри йўлни танлади. Қўшнисини - Когон тумани Яллов қиш-логиди яшовчи 3.Маҳмудованинг уй-ита ўйирлиққа тушди. Дераза орқали меҳмонхонага кириб, жавон ичидан 880 минг сўм пулни олиб чиқиб кет-ди.

Бели огрмаганининг нон ейишини кўринг, энди. Когон шаҳридаги дўконларнинг биридан уёли телефон аппарати, ўзига қийим, аёллар ва эр-каклар атири сотиб олган Асрор, савдо дўконидан турли ширинликлар ҳам ҳар-қил қилади. Кейин шу афғорда яшов-чи тоғасиникига бориш учун такис ёллади. Кечки пайтда жиянининг қи-риб келишидан тоға ҳайрон. Янгиси шубҳаланиб, нарсаларни қаердан ол-ганини сўраганида эса, Асрор "Спорт мактабига кирдим. Мусобақада ютганим учун беришди", дея жавоб берди.

Эртасига Баҳоуддин Нақбидин зиё-

раттоҳини айланиб, сўнг амакисини-даги меҳмон бўлди. Қутилмаган таш-риф-у совға-саломлар амакисининг хотинини ҳам ажаблантирди. Асрор унга ҳам мусобақада ғолиб бўлгани учун пул беришганини айтиб, хотир-жам қилди. Катталар унга ишониб, шу ерда кетди қилишга изн беришди. Ас-рор уйига қайтишга шошилмасди. Кей-инги кун амакисининг қўшнисини бўлган навоийлик боланинг уйида тунаб қолди.

2 сентябрь куни эрталаб соат 5.30 ларда Когон бош бекатига борган Ас-рор аяшлалаб нонушта қилди. Дўкон-ларни айланди. Кўчада қўзлари олаза-рак юрган йигитчанинг "юрishi"га ИИБ тезкор ходимлари томонидан чек қўйилди.

А.Жамиллов ЖКнинг 169-моддаси 2-қисмида кўрсатилган жиноятни содир этганлигида айбланиб, суд ҳукмига қўра унга нисбатан тегишли жазо бел-гиланди.

Шу ўринда бир мулоҳаза.

Боланинг дунёқараш, ҳалол бил-дан ҳаромни ажрата олишида, авва-ло, оиладаги, кейин мактаб, маҳал-ла-қўйдаги тарбиянинг аҳамияти кат-та. Шундай экан, келажатимиз эгала-ри бўлиши фарзандларимизнинг тарбиясига, уларнинг тақдирига бе-фарқ бўлишга ҳеч бир ота-она, тарби-ячи-ю устозларнинг ҳаққи йўқ.

Ботир ХАЛИМОВ,
Когон туман прокуратураси
терговчиси
Лолахон МАНСУРОВА,
журналист

"Республика Кўчас мулк биржаси" ЁАЖ вилоят филиаллари бошлангич баҳоси ошиб бориш тартибиди ўтказиладиган очик аукцион савдосига таклиф этади!

I. РКМБ Сурхондарё вилоят филиалида 2010 йилнинг 8 феврал куни соат 11-00-да ўтказиладиган аукцион савдосига Сурхондарё вилоят Давлат мулкни бошқариш бошқармаси томонидан тақдим этилган, Термиз шаҳар "Гулистон" маҳалласи ҳудудидан якка тартибда уй-жой қуриш учун сатҳи 600 кв.м бўлган 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10-ер майдонлари ҳамда сатҳи 500 кв.м бўлган 1, 2, 3, 4-ер майдонлари қўйилмоқда. Хар бир ер майдонининг бошлангич баҳоси - 255 000 сўм.

Қўйилган ер майдонлари билан тегишли таъкилот вакили иштирокида бевосита жойига чиқиб танишиш мумкин.

Аукцион савдоларида иштирок этиш учун талабгорлардан аризаларни қабул қилиш аукцион савдосига уч кун қолганда тўхтатилади.

Юқоридagi ер майдонларининг 2010 йил 8 феврал куни аукцион савдосида сотилмаган тақдирда, мазкур ер майдонларининг такрорий аукцион савдоси 2010 йилнинг 15, 18, 22 феврал кунлари ўтказилади.

Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар сав-

до ташкилотчиси билан тузилган закат келишувга асосан, мулк бошлангич баҳосининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закат пулини, РКМБ Сурхондарё ф-лининг Ўзбекистон-Германия "Савдогар" АТБ Музработ ф-даги Термиз шаҳар минн банки қуйидаги ҳисоб-рақамига тўлашлари шарт: х/р: 20210000600571452115, МФО: 00336, ИНН: 200933850, Аукцион савдоси голиби сотувчи билан 20 кундан кечикмаган муддат ичида олди-соти шартномаси имзолаши лозим. Манзил: Термиз ш., "Тадбиркорлар маркази" биноси., Ф.Хужаев кўчаси. Телефон: (8-376) 227-25-49.

II. РКМБ Навоий вилояти филиалида 2010 йил 5 феврал куни соат 11-00 да ўтказиладиган аукцион савдосига Навоий вилоят ДМҚнинг 28.12.2009 йилдаги 69-П сонли буйруғига асосан; Нурота тумани У.Юсупов массиви, туман ветеринария лабораторияси ҳудудидан якка тартибда уй-жой қуриш ва ёрдамчи хўжалик юритиш учун хар бири 600 кв.м.дан 2 дона (№ 1,2- сонли) ер майдонлари. Хар бирининг бошлангич баҳоси - 60 000 сўм.

Мазкур ер майдонлари 2010 йил 5 февралдаги савдо-

да сотилмаган тақдирда такрорий аукцион савдоси 2010 йил 26 феврал куни соат 11-00 да бўлиб ўтишини олдиндан маълум қиламиз.

Аукцион савдосида иштирок этиш учун талабгорлардан аризаларни қабул қилиш аукцион савдосига уч кун қолганда тўхтатилади. Аукционда қатнашиш учун аризаларни шанба ва якшанба (байрамлар)дан ташқари хар куни 18 - 00 га қалар қабул қилинади.

Мазкур аукционда қатнашиш учун талабгорлар мулк бошлангич баҳосининг 10 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закат пулини РКМБ Навоий филиалининг АТ "Ипотекабанк" Навоий филиалидаги қуйидаги ҳисоб-рақамига тўлашлари шарт: Х.р. 20210000300571452458, МФО 00205, ИНН 200933850, Аукцион савдоси голиби сотувчи билан 20 кундан кечикмаган муддат ичида олди-соти шартномаси имзолаши лозим. Аризаларни қабул қилиш ва савдо ўтказиладиган манзили: Навоий шаҳар П.Очилов кўчаси 24-уй, Навоий вилоят Давлат мулкни бошқариш бошқармаси маъмурий биноси 1-қаватида. Тел: 8 (436) 22-4-15-61. 22-4-64-31. www.rkmb.uz

"Respublika Mulk-Auksioni" ДК Навоий вилоят филиали очик Танлов ва Аукцион савдоларига таклиф этади

I. Танлов савдосига Навоий шаҳри, 3-саноат зонасида жойлашган Навоий тоғ-металлургия комбинати Марказий техник-материаллар базасининг 4-мйдончаси (ёпиқ омборлар, муҳандислик қурилмалари билан) қўйилади.

Объект умумий майдони 9,31 га, бино ва иншоотларнинг қурилиш ости майдони 1,1 га.

Танлов савдоси шarti: энг юқори сотиб олиш қийматини таклиф этиш ва қисқа муддатларда амалга ошириш, объектда қисқа муддатларда ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва янги иш ўринларини яратиш, санитария гигиена талабларига риоя қилган ҳолда ишни ташкил қилиш, Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги билан таъқиқланмаган бошқа тадбиркорлик фаолиятларини ташкиллаштириш, объектни қайта таъмирлаш ва унинг хизмат кўрсатишини замонавий талабларга

мос равишда ташкиллаштириш. **Бошлангич баҳоси 2 647 567 000 сўм.**

Танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиб Навоий шаҳри, П.Очилов кўчаси, 24-уйда (ДМҚ Навоий вилоят ҳудудий бошқармаси) 2010 йил 10 февраль соат 15.00дан бошлаб бўлиб ўтади. Талабгорлардан аризаларни қабул қилиш савдо бошланишидан 3 (уч) соат олдин соат 12.00 да тўхтатилади. Ушбу кундаги танлов савдоси бўлиб ўтмаган деб эътироф этилса, такрорий танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиб 2010 йил 24 февраль, 24 март, 21 апрель кунлари соат 15.00 дан бошлаб ўтказилади.

II. 2010 йил 9 февраль соат 15.00 дан бошлаб бошлангич баҳоси ошиб бориши тартибиди Аукцион савдосига қуйидаги объектлар қўйилади:

I. Навоий кон-металлургия комби-

натага қарашли, Учқудуқ туманида жойлашган Шимолий кон бошқармаси таъмирлаш устaxonаси. **Бошлангич баҳоси 195 000 000 сўм.**

2. Навоий кон-металлургия комбинатага қарашли, Учқудуқ туманида жойлашган Зарафшон қурилиш бошқармасининг омборхона биноси(872297-инв). **Бошлангич баҳоси 45 000 000 сўм.**

3. Навоий кон-металлургия комбинатага қарашли, Учқудуқ туманида жойлашган Зарафшон қурилиш бошқармасининг иссиқхона биноси(8506151-инв). **Бошлангич баҳоси 4 600 000 сўм.**

4. Навоий кон-металлургия комбинатага қарашли, Учқудуқ туманида жойлашган Шимолий кон бошқармаси ОРС базасининг қурилиши тугалланмаган яримфабрикатлари цехи(демонтаж ва темир бетон махсулотларни олиб чиқиш учун). **Бошлангич баҳоси 199 800 000 сўм.** Ушбу кунда сотилмай қолган объект-

лар такрорий аукцион савдоси 2010 йил 23 февраль, 6, 27 март кунлари соат 15.00 дан бошлаб ўтказилади. Талабгорлардан аризаларни қабул қилиш савдо бошланишидан 3 (уч) соат олдин тўхтатилади.

Танлов ва Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар "заказ пули тўғрисида"ги келишувни имзолагандан сўнг, "Respublika Mulk-Auksioni" ДК Навоий вилоят филиалининг ДАТ "Асак" банки Навоий вилоят филиалининг МФО:00206, СТИР:2065761326, 20210000404537599014 ҳисоб рақамига объект бошлангич баҳосининг 15 фоизи миқдорда закат пулини тўлашлари шарт.

Қўшимча маълумотни олиш ва аукцион савдосини ўтказиш манзили: 210100, Навоий шаҳри, П.Очилов кўчаси 24-уй, телефон: (8 436) 770-23-34 Email: info@mulk.uz

"Respublika Mulk-Auksioni" ДК очик Танлов ва очик Аукцион савдоларига таклиф этади

I. Қўшимча сармоя киритиш мажбуриятини олиш тартибиди очик танлов савдосига Янгийўл тумани ҳокимлигига қарашли Янгийўл тумани, "Ниёзбош" ҚФЙ, А.Қўчқоров кўчасида жойлашган "Нотурар жой" биноси қўйилади.

Объект умумий майдони 161,7 м² бўлиб пойдевори бетондан, деворлари гипсдан, том қопламаси шиферли.

Танлов савдоси шarti: - 21 890 000 сўмдан кам бўлмаган миқдорда сотиб олиш қийматини таклиф этиш; хизмат кўрсатиш соҳасида тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш учун қўшимча инвестиция киритиш.

Бошлангич баҳоси 21 890 000 сўм.

Танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиб Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шoҳ кўчаси, 55-уйда (ДМҚ биноси 1-қавати чап қанотидаги савдолар зали) 2010 йил 8 февраль соат 11.00дан бошлаб бўлиб ўтади. Талабгорлардан аризаларни қабул қилиш савдо бошланишидан 3 (уч) соат олдин (5 февраль соат 17.00да) тўхтатилади. Ушбу кундаги танлов савдоси бўлиб ўтмаган деб эътироф этилса, такрорий танлов савдоси ва талабгорларнинг таклифлари билдирилган конвертларни очиб 2010 йил 15, 22 февраль, 1 март кунлари соат 11:00 дан бошлаб ўтказилади.

II. 2010 йил 15 февраль куни соат 15.00 дан бошлаб бошлангич баҳоси ошиб бориши тартибиди аукцион савдосига қуйидаги автотранспорт воситалари қўйилади.

1. Монополиядан чиқариш, рақобат ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш қўмитасининг Тошкент вилояти ҳудудий бошқармасига қарашли Юнусобод тумани, Тажикская кўчаси, 1 уйда жойлашган 1997 йилда и/ч ранги қора "Нексия", давлат рақами 10 В1 276.

Бошлангич баҳоси 5 900 000 сўм.

Тошкент шаҳри, Содиқова кўчаси 9 уйда жойлашган Тошкент вилояти Фавқулодда вазиятлар бошқармасига қарашли:

2. 1988 йилда и/ч ранги яшил носоз "УАЗ-31512-01", давлат рақами 10 АС 460.

Бошлангич баҳоси 1 700 000 сўм.

3. 1976 йилда и/ч ранги яшил носоз "УАЗ-469", давлат рақами 70-64 ТШН.

Бошлангич баҳоси 750 000 сўм.

4. 1975 йилда и/ч ранги яшил носоз "УАЗ-469", давлат рақами 17-78 ТСП.

Бошлангич баҳоси 750 000 сўм.

5. 1985 йилда и/ч ранги яшил носоз "УАЗ-469", давлат рақами 10 АС 933.

Бошлангич баҳоси 1 700 000 сўм.

6. 1982 йилда и/ч ранги оқ носоз "ГАЗ-2401", давлат рақами 73-19 ТША.

Бошлангич баҳоси 650 000 сўм.

7. 1978 йилда и/ч ранги оқ носоз "ГАЗ-2401", давлат рақами 11 АФ 425.

Бошлангич баҳоси 650 000 сўм.

Аукцион савдоси Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шoҳ кўчаси, 55-уйда (ДМҚ биноси 1-қавати чап қанотидаги савдолар зали) бўлиб ўтади. Ушбу кунда сотилмай қолган автотранспорт воситаларининг такрорий аукцион савдоси ҳафтининг хар чоршанба куни соат 15.00 дан бошлаб ўтказилади. Талабгорлардан аризаларни қабул қилиш савдо бошланишидан 3 (уч) соат олдин тўхтатилади.

Танлов ва аукцион савдосида иштирок этиш учун талабгорлар "Заказ пули тўғрисидаги келишув"ни имзолагандан сўнг, объект бошлангич баҳосининг 15 (ун беш) фоизи миқдорда "Respublika Mulk-Auksioni" ДКнинг ХОАТБ "InfInBANK" МФО-01041, СТИР-206761326, 20210000804537599001 ҳисоб рақамига закат пули тўлашлари шарт.

Қўшимча маълумот ва танлов ҳужжатларини олиш манзили: 100003, Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шoҳкўчаси, 55-уй, Давлат мулк қўмитаси биноси, 1-қават чап қанотидаги савдолар зали.

Телефон: 239-83-82 Факс: 150-34-46.

Email: info@mulk.uz www.mulk.uz

Танлов савдоларида қатнашишни истаган талабгорлар ўз сармоявий таклифлари ва қуйидаги ҳужжатларни 2 нусхада топширишлари шарт: танлов қатнашчисининг талабномаси; таъсис ҳужжатлари нусхалари

(устав, таъсис шартномаси, гувоҳнома) хорижий сармоядорлар - ҳуқуқий шахслар учун Ўзбекистон Элчихонаси ёки улар вакил бўлган давлатнинг Ўзбекистондаги Элчихонаси тасдиқланган таъсис ҳужжатлари нусхалари (нотариал тасдиқланган ҳолда); талабгорга хизмат кўрсатувчи банкнинг (ёки халқаро аудиторлик хизматининг) маълумотномаси; танлов савдоси объектига талабгор таклиф этаётган сотиб олиш суммаси ва уларни тўлаш муддати, инвестиция мажбуриятларининг таклиф этилаётган суммаси, уларни тўлаш шакли, муддати ва шартлари аниқ кўрсатилган ҳолда икки нусхада конвертда маҳкамланиб, муҳрланиб тақдим этилиши лозим (объектни сотиб олиш ва сармоя киритиш баҳоси унинг бошлангич баҳосидан кам бўлмаслиги шарт); закат пули тўланганлиги ҳақидаги тўлов ҳужжати нусхаси ва талабгорнинг рекевизитлари; жисмоний шахслардан паспорт нусхаси; ваколатли вакилнинг танловда қатнашиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган ишончнома, шахсини тасдиқлайдиган ҳужжат нусхаси илова қилинган ҳолда. Ҳужжатлар шахсан ваколатли вакил топшириши ёки почта хизмати орқали жўнатилиши, шунингдек, тақдим этилган ҳужжатларнинг барча варақлари талабгорнинг муҳри ва имзоси билан тасдиқланган бўлиши керак.

Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар қуйидаги ҳужжатларни 2 нусхада топшириши керак: юридик шахслар давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома нусхасини, жисмоний шахслар паспорт нусхаси, закат пули тўланганлиги ҳақида тўлов ҳужжати нусхаси, ваколатли шахс қатнашса, ўрнатилган тартибда расмийлаштирилган ишончнома.

Танлов ва Аукцион савдоси голиблари савдо натижалари тўғрисидаги баённома имзолагандан кундан бошлаб 20 кун муддат ичида сотувчи билан давлат активи олди-соти шартномасини имзолаши, тўланган закат пули миқдори ўтказилган савдо натижалари тўғрисидаги баённомада қайд этилган сотиб олиш тўлови суммасининг 15 фоизидан камини ташкил этса, етишмаётган суммани олди-соти шартномаси тузилгунга қалар сотувчининг банк ҳисоб рақамига тўлаши шарт.

ЭЪЗОЗ ВА ЭХТИРОМ

Абдурайим Давлатов 1972 йилда Тошкент Давлат Университетини (ҳозирги ЎЗМУ) тамомлаб, Сурхондарё вилоятидаги собиқ Гагарин тумани прокурорининг ёрдамчиси лавозимида иш бошлаган. Абдурайим ака прокуратура органларидаги 25 йилдан ортиқ иш фаолияти давомида турли лавозимларда масъулият билан хизмат қилиб, шарафли меҳнат йўлини босиб ўтди.

Сурхондарё вилоятида қўнун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида туллаган тажрибасини ёш ходимларни тарбиялашга бахшида этди. Меҳнат фаолияти давомида адолатпарварлиги, ҳушфёлиги билан ҳамкасблар ва шогирдлар орасида ҳурмат қозонди.

Қўнунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустақамлашга қўшган ҳиссаси учун прокуратура раҳбарияти томонидан бир неча марта рағбатлангилариди.

Ушбу шодиёна кунда Абдурайим Давлатовга сўхат-саломатлик, хонадонига тинчлик-осойишталик, файзу барака тилаймиз.

ШАРАФЛИ УМР

Кўп йиллик самарали меҳнати, билими ва бой тажрибаси билан қадр топан прокуратура фахрийси Жамол Саидхонов бугун табарруқ 70 ёшга қарши олмақда.

Жамол Саидхонов 1967 йил Тошкент Давлат Университетини (ҳозирги ЎЗМУ) тамомлаб, меҳнат фаолиятини Қашқадарё вилояти Қарши шаҳар прокуратурасида иш ўрнатиш билан бошлади. Жамол ака прокуратура органларидаги 34 йилдан ортиқ иш фаолияти давомида Қашқадарё вилояти Қарши шаҳар прокуратураси терговчиси, туман ва шаҳар прокурорининг ёрдамчиси, катта ёрдамчиси, вилоят прокуратурасида бўлим прокурори, катта прокурори, Касби ҳамда Косон туманлари прокурори лавозимларида шарафли меҳнат йўлини босиб ўтди.

Қўнун устуворлигини таъминлаш, ҳуқуқ-тартиботни мустақамлаш ва фуқароларнинг манфаатларини ҳимоя қилишга ўз ҳиссасини қўшди. Адолатпарварлиги, шунингдек, билими ва тажрибаси билан ҳамкасблари орасида ҳурмат қозонди.

Жамол Саидхонов фидокорона меҳнати, касбга садоқати туфайли "Прократура фахрий ходими" кўкрак нишони билан тақдирланган. У кишининг қўнунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустақамлашга қўшган ҳиссаси прокуратура раҳбарияти томонидан эътироф этиб келинган.

Ҳозирда фарзандлари ва набиралари қўрқовида қарилқашгани сураётган Жамол Саидхоновга сўхат-саломатлик, хонадонига тинчлик-осойишталик, бахт-саодат доимо ҳамроҳ бўлишини тилаб қоламиз.

Ўзбекистон Республикаси

Бosh прокуратураси жамоаси ва
Фахрийлари ижтимоий қўллаб-қувватлаш
жамоатчилик маркази

Ўтганларнинг охирати оёб бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси Бosh прокуратураси жамоаси Бухоро транспорт прокурори Мэлэ Наимовга ўғли

Исломиддин НАИМОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Бухоро вилоят прокуратураси жамоаси вилоят прокуратураси бўлим АМИБ терговчиси Комилжон Ҳасановга отаси

ОЛИМЖОН отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изхор этади.

Катта идоранинг йирик-йирик тўртта бўлим мудириларини тушликни янги мудириликка тайинланган ҳамкасбларининг хонасида қиладиган бўлиши.

— Бажониқил, — деди янги мудири. — Лекин бугун тайёр-гардигим йўқ, эртага қалай бўларкин?

— Бугун, — деди амирона катта бошлиқ билан анча иноқ, бемалол гаплашадиган иқтисод бўлими мудири. — Эрталаб собиқ ҳамхонангнинг амри-

— Ҳеч бўлмаса чой қуйиб, аччиқ-аччиқ ичайлик, — деди ижтимоий бўлим мудири. Янги мудири лип этиб ўрнидан турди. Электр чойнакни энди розеткага тиккан эди, иқтисодчи оғоҳландирди: — Тағига мармар тошини қўй. Ана, темир қутининг устида турибди.

Ҳамма ўша ёққа қаради. Биров хўрсинди. Биров ажабланди.

— Раҳматли доим шу мармарни қабримга ўратасизлар, деб юрарди, — хўрсинди саннат

Беш дақиқада ҳамманинг кайфияти кўтарилиб кетди. Ҳатто бошлиқ юзтадан кейин совиган лағмон, худди кукисдек кетишини таъкиллади. Ниҳоят эшик очилди.

— Мумкинми, акалар? — ёшгина йигит хонага кириб ҳамма билан сўрашиб чиқди. — Тинчликми, бирдан йўқлаб қолибсизлар?

— Шу темир қутини очимиз керак, — деди иқтисодиёт бўлими мудири.

Шуни ундириб олиб, бирон корингизга яратинг. Кечиб кетсам ҳам бўларди-ку, лекин ҳамкасбларим тоза одамлар. Бировнинг ҳақини еишмайди. Албатта, қайтариб беришди. Пулни ундириб олгандан кейин уларнинг ҳолидан хабар олиб турунг. Сиздан розиман деб, отангиз".

Беш кишининг ҳолини тасвирлашга ҳозир ҳатто Фирдавсий ҳам оқизлик қиларди. Биринчи бўлиб бошлиқ ўзига келди.

ТЕМИР ҚУТИНИНГ СИРИ

(детективнамо ҳажвия)

— Мухри бор эканми?

— Ёзуви қанақа? — кичикриди ижтимоий бўлим мудири.

— Устозники, — деди янги мудири, — ҳарфларнинг тажжаклари ўхшаб турибди.

— Мухр ҳам бор, — деди иқтисодиёт бўлими мудири. — Мен, мен ҳайронман. Бошқа нарсани қирибди-ку!..

Бошлиқ қўл силтади. Қосадаги лағмонни уч

хўшлабди. Ола-

чинор галстугига

томган ёлларга ҳам эътибор бермади. Кейин чўнтагидан бир даста икки юз сўмлик олди.

— Мана, ука, уэр, олганим ёдимдан чиқиб кетибди, — кейин пешонасига бир урди-да, бошини қайқаб хонадан чиқиб кетди.

— Ҳўш, — деди Наврўзбек, — қўриб турибсиз, мен ишлик одамман. Пулни олгани қачон келай?

— Беш сента савдогар эмасмиз. Маош оладиган кунни келгин. Шунда ҳам икки бўлиб берамиз.

Наврўзбек раҳматли отасига ўхшаб роиштина экан, дарров «ўп» деди.

— Тўғри айтасиз, — деди у тиржайиб. — Бу сейф эмас, хазина экан. Отамдан ҳеч нима қолмади деб юрардим. Ишни пишиқ қилган экан раҳматли отагинан.

Тўрт бўлим мудири темир қутига алаб билан тикилиб ўтиришарди. Ҳозир у худди аждаҳдоннинг қомига ўхшаб қўри-наради.

— Бу ақл сандан чиқди, — деди алаб билан иқтисодиёт бўлими мудири.

— Хазина бор деб сен айтгансан, — ижтимоий бўлим мудири саннат бўлими мудирига хужуқ қилди.

— Аттанг, навбатдаги маошга рафикамга тоза атласдан ваъда қилувдимми, — хўрсинди янги мудири. — Ҳей, ўша темир қутини чиқаргани...

Уч-тўрт кундан кейин Наврўзбек ишдан қайтар чоғида уйининг эшиги тағида ётган бир бўлак мармар билан темир қутига қўзи тушди. Чамаси бўлим мудирилар қўйиб кетишган бўлса керак. Наврўзбек мийғида қўлиб қўйди.

Темур УБАЙДУЛЛО,
Ўзбекистонда хизмат қўрсатган журналист

бўлими мудири, — Ўғлига айтиш керакми...

Кейин ҳамма бундан бир-икки ой олдин вафот этган, янги мудири ўтирган хонанинг собиқ эгаси ҳақида гапира кетишди. Ичкиликка сағал муҳаббат баландлигини, хонасидаги темир қут-сейфда доимо бир-икки шиша турлини, гоҳ-гоҳ юзта-юзта қилишганини жўшиб-тошиб гапиришди.

— Мана шу темир қутидими? — сўради бошлиқ.

— Худди шу, — деди иқтисодиёт бўлими мудири.

— Неча марта очилган бу қутининг гувоҳлигинда.

Ҳамма гап мана шундан кейин бошланди. "Чиқаси келса эгаси айбдор" дейишгани релс экан. Бўлмаса лағмонни еб, бизники бўлди деб туриб кетишса биров бир нарсани дермиди. Йўқ, ундай бўлмади.

— Менга қара, — деди иқтисодиёт бўлими мудири, — сени шогирдим деб юрарди. Балки темир қутининг қалити сенда бориди.

— Менга ҳамма нарсани ишонсалар ҳам лекин буни ишонмасдилар, — деди янги мудири. — Қутининг иштирокида бирон марта очилмаган. Шунинг учун темир қутининг сириндан беҳабарман.

— Очиш ҳеч гап эмас, — деди саннат бўлими мудири. — Устозингизни битта-ю битта ўғли бор. Эшитиб қолса хаф бўлмасмикин.

— Эй, билиб ўтирибдими? — хунуби ошди бошлиқнинг.

— Очамизу яна қўллаб қўямиз.

— Қўлда очилгандан кейин уни қайта қўллаб бўлмайди. Бузилади.

Орага жимлик чўкди.

— Менга қаранглар, — деди янги мудири. Уни қутидан қўра совуқ қолган лағмонни иситиб келиш ташвишлангилариди.

— Ўғли ўзимизнинг бинода ишлайди. Қақирасмикин?

— Эй, бормисан, — жонланиб кетди иқтисодчи, — Илож бўлса телефонда чақир.

Янги мудири кўнгирок қилиб Наврўзжонни сўради. Қироз билан сузлашди. Тезроқ келсангиз беш одамнинг жонига оро кирардизми, — деди. Кейин дастакни қўйди.

— Беш дақиқада этиб келар экан.

Бирон нарсани борми ичиди? — ҳайрон бўлди йигитча.

— Хазина бор, — деди саннат бўлими мудири, — бўла-қол тезроқ, оковси.

— Қалитни доим олиб юрардим. Ёнимдамикин, — деди йигитча чўнтақларини кавлаштириб. — Ҳа, мана бу ҳам бахтингларда, ёнимда экан.

— Дунёи боумид, хонада овқатланяпмизку, — деди тиржайиб масъул қотиб.

— Аммо, болам, худди шифокорлардек жон ато қиладиган бўлдинг-да.

Темир қутини шарақлаб очилди. Ҳамма унга ўзини урди. Урди-ю кўзларига ишонмай қотиб қолди. Ҳайҳотдек темир қутини бўм-бўш, ичиди фақат бир парча қоғоз ётар эди.

— Бўлақолинглар энди. Тушлик тутаяпти, — деди бошлиқ бетоқат. Иқтисодиёт бўлими мудирининг лаблари приллаб, қўли қалтирар, қўлидаги қоғозга қараб гоҳ-гоҳ ияқ қоқиб қўярди.

— Ё тавба, — деди ниҳоят тилга кириб, — ҳужайин расво бўлди-ку.

— Нима экан? Нима ёзилган бу қоғозга? — ҳамма баравар сўради. — Ўқинг тезроқ.

Иқтисодчи тутилиб хатни ўқий бошлади.

"Азиз ўғлим, Наврўзбек! Биласиз, сиз якка-ю ягона фарзандимсиз. Опаларингиз, сини уйлларингизни узатиб, сини уйлантиришдек бахт ато этганидан беҳад хурсандман. Сизга меннинг яхши тарбиям энг катта мерос бўлиб қолади. Ушбу хатни қачондир очиб ўқисиз. Яхшилаб ўқиб олинг. Хатни ўқийда гувоҳ бўладиган беш кишининг ҳар бири мендан йигирма минг сўмдан қарз.

Huquq
yuridik gazeta

Ta'sischi:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:

Yusupboy G'OIPOV,

Bahridin VALIYEV, Baxtiyor

NAZAROV (Bosh muharrir o'rinbosari),

Svetlana ORTIQOVA, Tohir MALIK

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo

G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,

233-10-53.

Faks: 233-64-85, 233-10-53.

E-mail: info@huquq-gazeta.uz

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida

2007 yil 22 yanvarda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va suratlar egalarga qaytarilmaydi. Mulliflarning fikrlari tahririyat fikridan farqlanishi mumkin. Nashrimizdan ko'chirib bosilganda "HUQUQ"dan olinganligi ko'rsatilishi shart. Tijorat ahamiyatiga molik materiallar belgisi ostida chop etiladi.

Nashr ko'rsatkichi — 231

ISSN 2010-7617

Buyurtma j-8758. 23 772 nusxada bosildi.

Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va

sahifalandi. "HUQUQ" original maketi.

Sahifalovchi dizayner: S.BOBONOV

Navbatchi muharrir: M.DUSIYAROVA

Musahhir: A.MUSTAFOYEVA

Navbatchi: O'.DEHONOV

Gazeta "O'zbekiston" nashriyot matbaa jiduyida chop etildi.

Korxonalar manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoi ko'chasi, 30-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.30. Topshirildi: 22.30 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta haftaning
payshanba kunlari
chiqadi.

Setuvda

kelishilgan narxda